

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA PÁCHANÁ UŽIVATELI NÁVYKOVÝCH
LÁTEK V JIHOČESKÉM KRAJI, STAV A ÚČINNOST
PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ**

Autor práce: Kateřina Mandžukova

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MANDŽUKOVA, K, *Kriminalita páchaná uživateli návykových látek v Jihočeském kraji, stav a účinnost přijatých preventivních opatření: bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. 64 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: návyková látka, uživatel, prevence, kriminalita

Bakalářská práce bude zpracována v jednotlivých teoretických okruzích - popis legálních a nelegálních návykových látek, seznámení s jednotlivými fázemi užívání a samotným rozvojem závislosti. Práce se dále zaměřuje na rozdělení kriminality spojené s užíváním návykových látek na primární a sekundární a konkrétní trestné činy. Nosným tématem této práce je praktická část, která bude zahrnovat analýzu aktuálního stavu drogové situace a s ní spojené kriminality v ČR a v Jihočeském kraji, její porovnání, zhodnocení preventivních opatření a celkové vyhodnocení aktuálního stavu.

ABSTRACT

MANDŽUKOVA, K. *Criminality committed by drug addicts in South Bohemia region, status and effectiveness of accepted preventive measures : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2017. 64 p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal

Key words: drug, drug addict, prevention, criminality

Bachelor thesis will be processed in different theoretical parts - a description of legal and illegal drugs, familiarization with the phases of the drug using and development of drug addiction. The work also focuses on the distribution of crime related to substance use in primary and secondary and specific crimes. The main topic of this thesis is the research part, which will include an analysis of the current state of the drug situation and the associated crime in the Czech Republic and in South Bohemia, a comparison evaluation of preventive measures and overall assessment of the current situation.

Obsah

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 DRUHY DROG	10
2.1 Definice drogy.....	10
3 LEGÁLNÍ DROGY	12
3.1 Alkohol.....	12
3.2 Alkohol a riziko závislosti.....	12
3.3 Tabák.....	13
4 NELEGÁLNÍ DROGY	14
4.1 Konopné drogy.....	14
4.1.1 Marihuana.....	14
4.1.2 Hašiš.....	15
4.2 Halucinogeny.....	15
4.2.1 LSD.....	16
4.2.2 Haluciniogenní houby (psilocybin).....	16
4.2.3 Durman.....	17
4.3 Narkotická analgetika.....	17
4.3.1 Heroin.....	17
4.4 Stimulační drogy.....	18
4.4.1 Pervitin.....	18
4.4.2 Kokain.....	19
4.4.3 Extáze.....	19
4.5 Nové syntetické drogy (NSD).....	20
4.5.1 Fenyletylaminy.....	20
4.5.2 Tryptaminy.....	21
4.5.3 Fentanyl.....	21
4.5.4 Ostatní syntetické drogy.....	21
5 UŽÍVÁNÍ A VÝVOJ ZÁVISLOSTI	23
5.1 První kontakt s návykovou látkou.....	23
5.2 Experimentování s návykovou látkou.....	23
5.3 Užívání.....	23
5.4 Problémové užívání.....	24
5.5 Závislost.....	24
6 DROGOVÁ KRIMINALITA	27
6.1 Členění drogové kriminality.....	28
6.2 Primární drogová kriminalita.....	29
6.2.1 Drogové trestné činy v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb.....	29

6.2.2	§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	29
6.2.3	§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy	29
6.2.4	§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku.....	29
6.2.5	§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy	30
6.2.6	§ 287 Šíření toxikomanie	30
6.3	Sekundární drogová kriminalita	30
6.3.1	Kriminalita páchaná uživateli návykových látek	30
6.3.2	Kriminalita opatřovací.....	32
6.3.3	Kriminalita páchaná pod vlivem drog.....	32
6.3.4	Drogy v silniční dopravě	33
7	STATISTIKA	35
8	PROBLÉMOVÍ UŽIVATELÉ DROG	40
9	AKTUÁLNÍ DROGOVÁ SITUACE V ČR	42
10	AKTUÁLNÍ DROGOVÁ SITUACE V JIHOČESKÉM KRAJI.....	46
11	PREVENCE	48
11.1	Primární prevence.....	48
11.2	Sekundární prevence	48
11.3	Terciální prevence	49
11.4	Preventivní opatření v jihočeském kraji	51
	ZÁVĚR.....	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	62
	SEZNAM GRAFŮ	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ	64
	SEZNAM TABULEK	65

ÚVOD

Téma týkající se drogové kriminality jsem zvolila zejména z důvodu jeho aktuálnosti. Problematika užívání drog a s ní spojené páchaní kriminality již není zdaleka jen problematikou úzké skupiny lidí na okraji společnosti, ale jedná se o významný celospolečenský problém, který se určitým způsobem dotýká každého z nás. Bakalářská práce bude nahlížet na drogy jako takové, na jejich rozdělení do jednotlivých skupin a na kriminalitu s nimi spojenou a to jak z hlediska celé republiky, ale především se bude zaměřovat na kriminalitu v našem Jihočeském kraji.

Užívání návykových látek již není pouze fenoménem velkých měst, ale dostává se také do menších měst a obcí. Tato problematika se týká stále mladších a mladších osob. Mládež považuje drogy za prostředek pro zlepšení zábavy s kamarády a možná si ani v jejich mladém věku neuvědomují jejich velkou škodlivost, následky na jejich zdraví a v budoucnosti také možnou závislost. Celkovou situaci velmi komplikuje fakt, že se na trhu objevují stále nové návykové látky, a že zejména některé jejich druhy není složité v dnešní době sehnat.

Společnost a státní orgány si budou stále více uvědomovat skutečnost, že kriminalita spojená s užíváním návykových látek je velmi závažnou trestnou činností, má také velmi závažné následky a to jak ekonomické, sociální i zdravotní. Úvodem je proto třeba zdůraznit, jedná se jak o problematiku nelegální domácí výroby, přechovávání a distribuce drog, ale také zejména kriminalitu majetkovou či násilnou, jejíž pomocí získávají potřebné prostředky na nákup drog.

Za stěžejní téma týkající se drogové problematiky považuji právě samotnou prevenci a opatření, která jsou přijata v oblasti užívání návykových látek. Práce se zaměřuje na otázky, jakým způsobem prevence probíhá, jak je cílena na problémové skupiny osob a zda je dostatečná. Popřípadě bych se ráda pokusila navrhnout další možná preventivní opatření, která by mohla být nápomocná ke zlepšení stavu drogové kriminality v Jihočeském kraji.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářská práce je na základě získaných informací, dat a statistických hodnot analyzovat a porovnat kriminalitu páchanou uživateli návykových látek v celé České Republice a v rámci Jihočeského kraje, zdokumentovat a vyhodnotit drogovou situaci a její bezpečnostní rizika pro společnost, posoudit současný stav a účinnost přijatých preventivních opatření. V souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními a syntézou získaných poznatků navrhnout řešení preventivních opatření. Bakalářská práce bude zpracována v jednotlivých teoretických okruzích, ve kterých se seznámíme s drogovou problematikou nejprve obecně. První kapitola vyjadřuje základní definici a rozdělení návykových látek (drog) do jednotlivých skupin, popisuje nejběžnější druhy drog v jednotlivých skupinách, ale také informuje o jejich účincích, nebezpečnosti a vlivu na uživatele. Další kapitola se zaměřuje na jednotlivé etapy užívání návykových látek od prvního kontaktu s drogou až po závislost. Třetí kapitola poukazuje na drogovou kriminalitu, primární a sekundární drogovou kriminalitu a s ní spojenou trestně právní legislativu. Dále se zaměřuje na jednotlivé skupiny problémových pachatelů drogové kriminality. Další kapitola se již věnuje analýze aktuální drogové situace a kriminality v České Republice souvztažně v Jihočeském kraji, čerpá zejména z výročních zpráv a statistických dat Policie České Republiky za rok 2015. Do této části již bude zasahovat praktická část práce a to analýza a porovnání aktuálních statistických dat. V další kapitole se zaměříme na prevenci nejprve obecně a následně na přijatá preventivní opatření v Jihočeském kraji, cílem je na základě získaných informací pak zhodnotit a případně navrhnout nová preventivní opatření, která by mohla být podnětem pro zlepšení stávající situace.

2 DRUHY DROG

2.1 Definice drogy

V celé historii lidstva byly omamné látky většinou prostředkem k tomu, aby měli jejich uživatelé přístup k určitému „rozšířenému poznání“.¹ Látky byly dříve podávány pouze "pod dohledem" šamanů, kněžích a dalších osob, které s nimi měly bohaté zkušenosti a dokázaly předem očekávat, jakým způsobem je schopna určitá látka - droga - ovlivnit vnímání, myšlení a tělesné funkce člověka. Příslušníci některých náboženství věřili, že tyto látky jsou darem z nebes a zmiňovali se o nich ve svých bájích a pověstech. S užíváním drog v souvislosti s náboženstvím se setkáváme u amerických indiánů, kteří užívali látky, které jim v představách umožňovaly obcovat s nadpřirozenými bytostmi. Při těchto obřadech hojně používali rozšířenou rostlinu kaktus Peyolt (později izolována účinná látka s názvem meskalin) nebo houbu teonanacatl (jinak nazývanou „boží maso“), která obsahuje psylocybin. Často tyto drogy užívali při lovu nebo na vojenských výpravách, aby zahnali únavu, hlad a lépe snášeli únavy. Velmi rozšířené bylo také žvýkání listů z keře koka a těchto látek často využívaly čarodějnice k léčbě nemocných, přestože chorobu sami nevyлéčili, vyvolaly u nemocného alespoň příjemné pocity nebo stav otupělosti.²

Podávání psychoaktivních látek bylo také považováno za důležitou součást určitých rituálů nebo spojováno s tradicemi dané kultury. Problém možné závislosti nebo rizikového užívání drog byl ve starších kulturách ještě zcela neznámý. Zásadní komplikace nastala ve chvíli, kdy přestalo být užívání psychoaktivních látek spojeno pouze s náboženskými a společenskými tradicemi a rituály. Nárůst drogového problému velmi úzce souvisel s rozvojem farmaceutického a chemického průmyslu, který začal vyrábět ve velkém množství velmi rozmanitou řadu syntetických sloučenin a látek. Drogy se také začaly především stávat předmětem obchodu, který sliboval snadné a velmi vysoké finanční zisky. Nárůst nabídky na černém trhu byl následován vysokou poptávkou.³

Existuje celá řada různých definic, ale nejstručněji lze asi drogu chápat jako každou látku, ať již přírodní nebo syntetickou, která splňuje dva základní požadavky:

- má tzv. psychotropní účinek, tj. nějakým způsobem ovlivňuje naše prožívání okolní reality, mění naše „vnitřní naladění“ - působí tedy na naši psychiku.

¹ VALÍČEK, P. a kol. *Rostlinné omamné drogy*, Benešov : Start, 2000, s. 9, ISBN 80-86231-09-7.

² JANÍK, A, DUŠEK, K. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum : 1990, s. 13. ISBN 80-201-0087-3.

³ Substituční léčba [online]. [cit. 2016-08-12] Dostupné z WWW.< <http://www.substitutni-lecba.cz/pohled-do-historie>>.

- je schopna u jedince vyvolat závislost, má tedy něco, co můžeme označovat jako určitý „potenciál závislosti“. Ten může být u každé drogy jinak vyjádřen, může být větší nebo menší, ale přítomen musí být vždy.

Jestliže se podíváme kolem sebe a porovnáme tato dvě kritéria, uvědomíme si, že jsem různými látkami (drogami), které odpovídají těmto kritériím, obklopeni na každém kroku. Látky, které mohou ovlivňovat lidskou psychiku a jsou schopné vyvolávat závislost, jsou všude kolem nás.⁴

Jednotlivé návykové látky se rozdělují na legální a nelegální, jedná se ale o umělé rozdělení dané legislativou. Toto rozdělení vychází zejména z míry rizika, které konkrétní droga pro společnost přináší, ale vychází také z kulturního a historického kontextu. Pokud si uvedeme krátký příklad, na nikotinu může vzniknout závislost stejné síly jako na opiátech, pití alkoholu má zase na zdraví naší společnosti mnohem vyšší škodlivý dopad než užívání nelegálních návykových látek.

Tímto ale v žádném případě nechceme rizika spojená s užíváním drog bagatelizovat, pouze je v tomto případně potřebné upozornit na to, že velmi nebezpečné mohou být i drogy legální, se kterými se setkáváme v běžném životě a jsou běžně dostupné.⁵

---

⁴ PRESL, J. *Drogová závislost*, Maxdorf, Praha : 1995, s. 9. ISBN 80-85800-25X.

⁵ Postoj společnosti k droze [online]. [cit. 2016-25-12]. Dostupné z WWW. <<http://www.substitutni-lecba.cz/postoj-spolecnosti-ke-droze>>.

3 LEGÁLNÍ DROGY

Mezi legální drogy řadíme alkohol a tabák, tyto látky již nejsou veřejností zdaleka považovány za drogy a jejich užívání je společností tolerováno.

3.1 Alkohol

Alkohol je sloučenina, která je získávána kvašením cukru. Chemickou látkou, kterou lidé pijí je ethylalkohol, ten je složený z uhlíku, vodíku a kyslíku. Takže ethylalkohol (jinak také zvaný ethanol) je tím intoxikujícím prvkem v obvyklých alkoholických nápojích, mezi které patří pivo, víno, lihoviny a likéry, které tak vydatně konzumujeme.⁶

Občané České Republiky se řadí mezi jedny z největších spotřebitelů alkoholu na jednu osobu, a to nejen v Evropě, ale i v celosvětovém měřítku. Alkohol se stal jednou z vůbec nejrozšířenějších návykových látek. Vzhledem k tomu, že je jeho opatření v dnešní době velmi snadné a také vzhledem k velkému procentu uživatelů z řady dospělých osob, se často stává objektem zájmu mládeže, a to hned z několika důvodů: mladší se chtějí vyrovnat starším a vyspělejšími kamarádům, bojí se zesměšnění, často uvádějí, že pomocí alkoholu překonávají ostych k druhému pohlaví. Velmi často se mohou za pomoci užívání alkoholu snažit uniknout před každodenními rodinnými či jinými problémy.⁷

Alkohol je pro děti a mladé lidi zdravotně mnohem nebezpečnější než pro dospělé jedince, protože jejich játra ho neumějí tak dobře zpracovávat. Z tohoto důvodu není ve vyspělých zemích povoleno podávání a prodej alkoholických nápojů dětem a mladistvým. Většinou je zde určena přesná věková hranice, od kdy je možné alkohol užívat. Ve spojených státech je věková hranice 21 let, v Japonsku také 21 let, ve Švédsku 20 let. Alkohol může mít na svědomí zpomalení růstu dětí a celkově zhoršuje jejich zdravotní stav.⁸

3.2 Alkohol a riziko závislosti

Svoboda je pro každého jedince i celý národ velmi důležitá a klade se na ni všeobecně velký důraz. Alkohol, ale i ostatní návykové látky však mohou člověka veškerých svobod velmi snadno zbavit. U jedinců, kteří si vytvořili na alkohol nebo

---

⁶ TYLER, A. *Drogy v ulicích, mýty-fakta-rady*, Ivo Železný : Praha, 2000 s. 26. ISBN80-237-3606-X.

⁷ ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. Drogy. ISBN 80-85866-50-1.

⁸ NEŠPOR, K. *Prevence problémů působených alkoholem a drogami u mládeže*. Praha: Sportpropag, 1992. s.5. Fit in.

drogu návyk dochází k tomu, že se nemohou osobně rozhodnout jestli pít nebo ne (či návykovou látku užívat nebo ne). Pijí pak alkoholické nápoje i tehdy kdy tím mohou ohrozit sebe nebo druhé. Mladý člověk, který chce zůstat svobodný by se měl alkoholu vyhýbat a i v pozdějším věku by měl být vůči alkoholu velmi opatrný. Nebezpečí rozvoje návyku je u mladých lidí je vyšší než u dospělých osob. Nebezpečí návyku ale není zdaleka jediné, které s sebou alkohol přináší.⁹

3.3 Tabák

Tabák se vyrábí z usušených listů rostliny rodu *Nicotiana*, jehož nejpoužívanější a nejčastěji kultivovaný druh je *Nicotiana tabacum*, který má svou původní vlast v Americe.¹⁰

Mezi druhy tabákových výrobků patří cigarety, dýmky a doutníky, ale také sem řadíme šňupací tabák.

Při kouření tabáku vzniká závislost na nikotinu, a z tohoto důvodu je také zařazen do drogových závislostí. Při častém kouření se již hovoří o tzv. „nikotinismu“, i přes to, že závislost člověka není pouze na samotném nikotinu, ale i na dalších látkách obsažených v tabáku. Působením nikotinu na lidský organismus pak může dojít k otravě, k psychické poruše či stavu zmatenosti. V horších případech může docházet k chronické otravě po dlouhodobém užívání tabákových výrobků. Během kouření jsou nejvíce zatěžovány dýchací cesty a vzniká velmi vysoké nebezpečí rakoviny dýchacích cest. Celkově umírá dvakrát více kuřáků než nekuřáků.¹¹

---

⁹ NEŠPOR, K. *Prevence problémů působených alkoholem a drogami u mládeže*. Praha: Sportpropag, 1992. s.5. Fit in.

¹⁰ ŽÁKOVÁ, M., *Drogy a jiné závislosti* [online]. Národní informační centrum pro mládež. [cit. 2016-8] Dostupné z WWW.<<http://www.nicm.cz/drogy-a-jine-zavislosti-tabak>>.

¹¹ JANÍK, A, DUŠEK, K. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum : 1990, s. 13. ISBN 80-201-0087-3.

4 NELEGÁLNÍ DROGY

Nelegální, jinak řečeno ilegální drogy můžeme rozdělit do čtyř základních skupin:

- Konopné drogy
- Halucinogeny
- Narkotická analgetika (opiáty)
- Stimulační drogy

4.1 Konopné drogy

Cannabis sativa, neboli konopí seté je jednoletá dvoudomá bylina. Existují její různé formy a druhy, které liší zejména obsahem pryskyřice a množstvím účinné látky – THC (tetrahydrocannabinol). Jedná se o rostlinu, která pochází původně z Indie. Konopí je jednou z nejstarších rostlin, která byla pěstována již velmi dávno pro její psychotropní účinky. Doklad o pěstování konopí jsou staré víc než 5000 let. Jedná se pravděpodobně o vůbec nejvíce rozšířenou psychotropní drogu, jejíž užívání se rozšířilo po celém světě.¹²

4.1.1 Marihuana

Marihuana je droga, která je tvořena usušenými květy a okvětními lístky samičí rostliny konopí setého, které mohou být smíchány s i většími listy, obsah THC se pohybuje zpravidla mezi 2 až 8 %. Existuje velké množství odrůd lišící se velikostí, barvou a aromatem samičích květů. Usušené květy (palice) jsou produktem k prodeji a distribuci drogy mezi uživateli. Finálním produktem, který je uzpůsoben ke kouření, jsou rozdrčené palice na menší části, které se obvykle balí do papírku společně s tabákem. Pěstování a následný prodej marihuany se stalo v dnešní době velmi oblíbeným a výnosným podnikáním. Ceny produktu se liší dle dostupnosti a druhu marihuany.¹³

Velmi často se stává, že následkem užívání marihuany dojde, stejně jako u jiných drog, k nějaké nehodě vlivem nepozornosti, protože uživatelé si nejsou plně vědomi rizik, která podstupují. Ale hlavní nebezpečí jsou však obdobná jako u kouření

---

¹² PRESL, J. *Drogová závislost*, Maxdorf, Praha, 1995, s. 31. ISBN 80-85800-25X.

¹³ MIOVSKY, M., et al. *Konopí a konopné drogy. Adiktologické kompendium*. Praha : Grada Publishing, 2008. s. 126-127. ISBN 978-80-247-0865-2.

cigaret, zejména ze zdravotního hlediska – bronchitida, rakovina plic a další závažné zdravotní problémy související s dýcháním.¹⁴

Marihuana je řazena mezi jednu z nejoblíbenějších drog u mladistvých, jelikož splňuje potřeby dospívajících. Mají pocit, že určitým způsobem schová problémy a strasti dospívání a navodí pocit euforie. Dalšími faktory, proč je marihuana tak oblíbená, je její dostupnost, relativně nízká pořizovací cena a při užívání určitě i pocit rebelie, že jde o zakázanou věc.¹⁵

4.1.2 Hašiř

Tato droga vzniká zpracováním zralých květů samičí rostliny, kdy nejvhodnější k samotnému zpracování jsou zejména květy s množstvím chlupů s pryskyřicí, která obsahuje vysoké množství THC. Stejně jako u marihuany může mít hašiř různé barvy, konzistenci i kvalitu. Vše se odvíjí od samotného zpracování rostliny. Množství THC může být u hašiře až pětkrát vyšší než u marihuany, tedy až 21 % v ČR. Pro porovnání je v Nizozemsku běžný obsah THC až 39 %. Výroba hašiře probíhá dvěma způsoby, jedním z nich je mlácení nebo přesívání skrz tkaninu s drobnými očky nebo může vznikat třením květů rukama, na kterých zůstává pryskyřice a ta se poté odděluje.¹⁶

4.2 Halucinogeny

Halucinogeny jsou návykové látky, které jsou svým účinkem schopny způsobit určitou deformaci reality. Tato deformace může být provázena zvukem, čichem a hmatem. Do této kategorie jsou zahrnovány: LSD, mescalín, psilocobinová houba, durman, PCP – pheneciclidin (známý zejména v USA).

Halucinogeny jsou nejčastěji užívány orálně, jen PCP je většinou kouřen. Primárním zdrojem těchto drog jsou většinou tajné laboratoře. Zatím není znám žádný důkaz, že halucinogeny způsobují fyzickou závislost, avšak dlouhodobé užívání může mít za následek trvalé poškození mozku. V ČR je nejčastěji užíváno LSD. Dnes se však můžeme často setkat s experimentováním i s tzv. durmanem, který běžně roste i u nás.¹⁷

Brzké známky požití: Rozšířené zornice; zčervenání; rychlejší puls; horší sebeovládání; zhoršená schopnost rozhodování nebezpečnost sobě i druhým.

¹⁴ GANERI, A. *Drogy : Od extáze k agonii*. Praha : Amulet, 2001. s. 21. ISBN 80-86299-70-8.

¹⁵ GOODYER, P. *Drogy a teenageři*. Praha : Slovanský dům, 2001. s. 65. ISBN 80-86421-44-9.

¹⁶ MIOVSKÝ, M. Praktické ukázky aplikace kvalitativních metod v adiktologickém výzkumu : Metody rychlého posuzování [online]. In Adiktologie. [cit. 2017-01-03]. Dostupné z WWW:<www.adiktologie.cz/cz/articles/download/3961/040-Prakticke-ukazky-pdf>.

¹⁷ ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. s. 34 ISBN 80-85866-50-1.

Známky dlouhodobého požívání: Riziko psychického návyku; nebezpečí pro duševní zdraví; vyšší riziko nádorů a epileptických záchvatů; horší kontakt s realitou.¹⁸

4.2.1 LSD

LSD je extrémně silný halucinogen, který byl populární zejména v USA v 60. letech, ale jeho popularita znovu stoupá i v ČR. Jedná se o bezbarvou a nezapáchající chemicky zpracovanou drogu. Velmi často používaný název je „acid“ (kyselina) nebo také „trip“. Protože se jedná o velmi silnou drogu, dávka pro jedno užití je velmi malá. Nepatrná kapička může být dána na papírek či jinou stravitelnou látku, kterou lze užít orálně. Halucinační efekty LSD mohou vydržet od dvou až do dvanácti hodin. Během této doby může být soudnost uživatele silně narušena, vizuální příjem zkreslený, smysl pro realitu porušený a zvrácený.¹⁹

Vysokou nebezpečnost této drogy dokazuje fakt, že již po jednom užití může mít člověk po delší době halucinace a trpět paranoiou, kdy se mu již prožitý stav pod vlivem drogy vrátí. Další nepříjemností jsou tzv. flashbacky, jedná se o záblesky toho, co viděl člověk pod vlivem LSD v běžném životě. Objevují se různě dlouho a může se jednat o dny, měsíce, ale v některých případech i roky.²⁰

4.2.2 Haluciniogenní houby (psilocybin)

Nejčastěji užívaným druhem mezi haluciniogenními houbami jsou lysohlávky (*Psilocybe semilanceata*), které rostou v lesích a na polích. Haluciniogenní houby se podávají obvykle syrové nebo se mohou vařit a podávat v podobě odvaru nebo přidat do čaje. Lysohlávky je možné i sušit a uchovávat na pozdější použití.²¹

Haluciniogenní houby obsahují chemické látky, které nazýváme psilocin a psilocybin. Jejich působení je velmi podobné účinkům LSD. Dochází ke zvýšení krevního tlaku a tepové frekvence. Malá dávka látky vyvolá pocity štěstí, vzrušení a uvolnění. Požití velkého množství látky způsobuje jasné a barvitě halucinace. U haluciniogenních hub se mohou, stejně jako u LSD, prohlubovat pocity příjemné nebo nepříjemné. Při užití vyšší dávky může dojít ke zvracení a bolestem žaludku.²²

---

¹⁸ MARHOUNOVA, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*, Praha : Empatie, 1995, s. 80, ISBN 80-901618-9-8.

¹⁹ IILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. s. 37-38. ISBN 80-85866-50-1.

²⁰ GOODYER, P. *Drogy a teenageři*. Praha : Slovanský dům, 2001. s. 109-110. ISBN 80-86421-44-9.

²¹ GANERI, A. *Drogy : Od extáze k agonii*. Praha : Amulet, 2001. s. 43. ISBN 80-86299-70-8.

²² GANERI, A. *Drogy : Od extáze k agonii*. Praha : Amulet, 2001. s. 43. ISBN 80-86299-70-8.

4.2.3 Durman

Durman je rostlina, kterou v ČR můžeme najít ve volné přírodě. Semínka durmanu jsou černá a o něco menší než špendlíková hlavička. Hlavice, ve které jsou semena uložena, je tvarem podobná makovici, na povrchu má ostny. V době zralosti hlavice puká na svém horním hrotu. Durman je velice nebezpečný vzhledem k vysoké možnosti předávkování. Aplikuje se orálně a je s ním často experimentováno.²³

4.3 Narkotická analgetika

Narkotická analgetika (opiáty) jsou skupinou drog, které jsou určeny k tlumení bolesti, jsou získávány z máku. Patří sem opium samo, to je vlastně sušená míza z makovic, dále morfium a kodein, které pocházejí z opia. Heroin je zpracováván z morfia. Mnoho dalších opiátů je vyráběno uměle, můžeme sem zařadit např. pethidin a metadon, které se užívají v lékařství, jejich účinky slouží k tlumení bolesti. Pethidin se někdy užívá i při porodu. Metadon se u nás používá jako „náhradní droga“ při odvykací léčbě závislých na heroinu.²⁴

Brzké známky požití: Desítky minut až hodin trvajících stav tichého opojení následovaný kocovinou; zúžení zornic a celkový útlum.

Známky dlouhodobého požívání: Při odvykání rozšíření zornic; husí kůže; zrychlený dech a tep; pocení; nechutenství; neklid; voskově bledá kůže; ztráta potence u mužů a poruch menstruačního cyklu u žen; tělesné a duševní chátrání.

4.3.1 Heroin

Jednou z nejnebezpečnějších a nejvíce návykových drog je heroin, ten je získáván z opia. Heroin je známý především v práškové formě může být v barvách od bílé až po tmavě hnědou. Nejpoužívanější forma užití je nitrožilní, tzn. injektování, ale v práškové formě může být i šňupán nebo kouřen.²⁵

Narkomani, kteří jsou závislí na heroinu, jsou nuceni stále zvyšovat denní dávky, aby se zachoval původní efekt, který jim droga na začátku dávala. Velmi často taková denní dávka přesahuje smrtelnou hranici. Pokud by takovou dávku (někdy i její část) užil člověk na drogy nezvyklý, znamenalo by to pro něj smrt.²⁶

---

²³ ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. s. 38 ISBN 80-85866-50-1.

²⁴ GANERI, A. *Drogy : Od extáze k agonii*. Praha : Amulet, 2001. s. 46-47. ISBN 80-86299-70-8.

²⁵ ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. s.32. ISBN 80-85866-50-1.

²⁶ ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. s. 34. ISBN 80-85866-50-1.

4.4 Stimulační drogy

Jde stručně řečeno o drogy, jejichž základním efektem je celková stimulace a povzbuzení organismu. Není nic překvapivého na tom, že se z tohoto důvodu jedná o drogy velmi oblíbené a na celém světě v různých podobách hojně zastoupené.²⁷

Tyto látky zlepšují bdělost, přemýšlivost, zabraňují pocitu únavy a spánku a způsobují příjemné euforické pocity. Dlouhodobým účinkem vzniká na stimulačních drogách závislost, která má především psychický charakter. Psychická závislost je přitom, v tomto případě, horší než ta fyzická. Typickými zástupci stimulačních drog jsou amfetamin, pervitin, kokain a extáze.²⁸

Brzké známky požití: Rozšířené zornice; výtok z nosu a pocení; chraplavý hlas; větší citlivost na světlo a zvuky; bledost; kolísání nálad; záchvaty vzteku; spánek ve dne a bdění v noci.

Známky dlouhodobého požívání: Kašel s vylučováním tmavého hlenu; zácpa; bolesti v krku; krvácení z nosu; záchvaty křečí; ztráta váhy; zhoršení paměti; pocity pronásledování; agresivita; deprese a sebevražedné pokusy.²⁹

4.4.1 Pervitin

Je typickou drogou na naší drogové scéně. Vyrábí se zpravidla v ilegálních laboratořích z efedrinu. Pervitin je též známý pod názvem metamfetamin.³⁰ Jde o relativně novou drogu, která patří do skupiny aminů, kterých je nespočet. Nejznámější je vedle metamfetaminu amfetamin a MDMA, neboli extáze.

Samotný pervitin je účinnější než amfetamin. Je nabízen ve formě bílého prášku, který nemá žádný specifický pach a má nahořklou chuť. V mnoha regionech je, co se užívání týče, stále nejoblíbenější drogou.

Pervitin je možné do těla vpravit ústně, nitrožilně nebo tzv. šňupáním. V České Republice je nejběžnější způsobem užití právě nitrožilní vpravení drogy do těla, zejména z důvodu rychlého nástupu účinku drogy.

Pervitin velmi výrazně ovlivňuje psychiku člověka, vyvolává pocit euforie a zabraňuje pocitu únavy těla. Dodává člověku pocit návalu energie a zvyšuje tep, po užití dochází také k rozšiřování zornic.

²⁷ PRESL, J. *Drogová závislost*, Maxdorf, Praha, 1995, s. 23. ISBN 80-85800-25X

²⁸ KALINA, K., et al. *Drogy a drogové závislosti I*. Praha : Úřad vlády ČR, 2002. s. 164. ISBN 80-86734-05-6.

²⁹ MARHOUNOVA, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*, Praha : Empatie, 1995, s. 80, ISBN 80-901618-9-8.

³⁰ ŠTABLOVÁ, R., *Drogy, kriminalita, prevence*. Praha : Policejní akademie ČR, 1997. s. 36. ISBN 80-85981-64-5.

Při užívání pervitinu je rizik hned několik. Hrozí akutní intoxikace, která se projevuje zejména bolestí hlavy, srdeční arytmií, zvýšenou tělesnou teplotou a celkovým pocitem neklidu. Předávkovaný člověk pak často, díky silné bolesti, upadá do bezvědomí. Velkým problémem uživatelů pervitinu je rychlý úbytek váhy, ten může často končit anorexií a celkovou podvýživou zapříčiněnou nechutí k jídlu pod vlivem drogy. Následkem pravidelného užívání mohou postihnout drogově závislého psychické komplikace v podobě ztráty paměti, neudržení toku myšlenek, sklonů k sebevraždě, strachu a podezíravosti.³¹

4.4.2 Kokain

Kokain je alkaloid vytažený z rostliny Coca, která roste v podobě křoví ve vyšších polohách Peru, Bolívie a dnes i v mnoha kopcovitých zemích. Obvykle se objevuje ve formě prášku. Je to velice silná stimulační látka, která působí na nervový systém člověka tím, že proměňuje chemické procesy v mozku podobně jako amfetaminy. Kokain vyvolává příjemný tělesný pocit, popsáný jako silný adrenalinový přísun energie a síly. Může způsobit zdání silné psychické energie, pocit sebevědomí, nebo také prudký sexuální impuls. Kokain je často používán i jako dopingový prostředek ve sportu.³²

4.4.3 Extáze

Extáze je droga, která je také známa pod zkratkou MDMA, velmi často je také nazývána jako „taneční droga“. Je známá tím, že vyvolává změny nálad člověka, umí dodat energii, pocity euforie a štěstí, což vytváří ideální podmínky pro divoce strávený večer, zejména právě na tanečních zábavách. V polovině 80. let byla tato droga zakázána, protože jí byla připisována řada úmrtí na již zmíněných tanečních zábavách.

Extáze zvyšuje hladinu serotoninu a dopaminu v mozku (tzv. hormony štěstí) a tím ovlivňuje u člověka právě jeho náladu a celkové rozpoložení. Extáze však neumí vyvolávat jen příjemné pocity, ale po užití může dojít k závratím, silnému bušení srdce a pocitu sucha v ústech apod.³³

---

³¹ KALINA, K., et al. *Drogy a drogové závislosti 1*. Praha : Úřad vlády ČR, 2002. s. 164. ISBN 80-86734-05-6

³² ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. s. 20-21. ISBN 80-85866-50-1.

³³ GOODYER, P. *Drogy a teenageři*. Praha : Slovanský dům, 2001. s. 87-89. ISBN 80-86421-44-9.

Závažným rizikem je, že člověk nikdy neví, jaké je přesné složení tablety. Může obsahovat různé chemické příměsi, které mohou být pro člověka v určitých situacích i smrtelné. Pod vlivem extáze člověk nepocítuje žízeň, častá je tedy i dehydratace.³⁴

4.5 Nové syntetické drogy (NSD)

Co se týká druhů jednotlivých drog, je velmi důležité zmínit, že se na našem trhu objevují stále nové látky označované jako NSD, pojem nové syntetické drogy je označením pro širokou skupinu látek, se kterými se na drogové scéně setkáme. Důvodem, proč se s těmito látkami v poslední době setkáváme častěji, je zejména snaha ilegálních výrobců obejít stávající legislativu a vyrobit psychoaktivní látku, která dosud nefiguruje na seznamu ilegálních drog. Dalším velmi důležitým faktorem rostoucí popularity NSD je ochota mladých lidí vyhledávat a zažívat stále nové zážitky popř. psychedelické zkušenosti.

Nebezpečnost uvedených látek je různá, složení a účinky jednotlivých látek nejisté a některé z nich mohou způsobit i smrt. V současné době je ve většině případů velmi málo dostupných odborných prací, které by se zabývaly jejich akutními a dlouhodobými účinky, jejich farmakologií nebo toxikologií. Většina informací o účincích těchto látek je dostupná pouze ze sdělení experimentátorů, kteří své zkušenosti prezentují např. prostřednictvím internetu, nebo ze vzácných případů, kdy byl intoxikovaný jedinec hospitalizován v souvislosti s užitím některé z těchto látek.

Mezi nové syntetické drogy se řadí zejména látky odvozené od fenyletylaminu a tryptaminu. Řada z nich je distribuována v tabletové formě a vydávána za drogu extázi nebo za „něco, co má podobné účinky“. V některých případech se jedná o halucinogenní látky, které jsou vydávány za LSD.

4.5.1 Fenyletylaminy

Jedná se o přírodní látku, která se nachází se v řadě rostlin, tato látka je vlastní i samotnému lidskému organismu a sama o sobě není psychotropně aktivní. Do skupiny fenyletylaminů je řazeno přes 200 nejrůznějších látek, z nichž většina má vliv na psychické funkce člověka. Jedná se o látky se stimulačními účinky, entaktogenními účinky i účinky halucinogenními. Mezi tyto látky se například řadí i klasické amfetaminy, MDMA, MDA, MDEA, 2C-B, DOB a další.

---

³⁴ Extáze [online]. In *Návykové látky*. [cit. 2016-11-25]. Dostupné z WWW:<<http://navykovelatky.cz/tanezni-drogy/extaze/>>.

4.5.2 Tryptaminy

Tryptamin je látkou, od které je opět odvozeno mnoho dalších psychoaktivních substancí. Svou strukturou je velmi blízký neurotransmiteru serotoninu. Většina tryptaminů má halucinogenní účinky. Patří mezi ně látky jako je DMT, 5-MeO-DMT, AMT, DIPT ale i známý psilocin (látku obsažená v některých druzích halucinogenních hub).

4.5.3 Fentanyl

Fentanyl je syntetický opiát, který se používá v medicíně pro léčbu akutní i chronické bolesti a také pro anestezii při chirurgických operacích. Jeho účinky můžeme přirovnat k účinkům heroinu, ale může se jednat o látku až 1000x silnější. Proto největší rizikem u této látky představuje smrtelné předávkování fentanylem, ke kterému může dojít při záměně právě se zmiňovaným heroinem. Stejně množství drogy má až 80x vyšší analgetickou účinnost než čistý heroin (na české drogové scéně se obvykle prodává heroin o čistotě mezi 5-20 %). Fentanyl a jeho deriváty (např. methylfentanyl) vynikají některými svými vlastnostmi, které je částečně předurčují k jinému než lékařskému užití. Tyto látky jsou stále častěji zneužívány pro jejich omamné účinky jako drogy. První případy se objevily už v 70. letech mezi nemocničním personálem. Na rozdíl od heroinu se fentanyl zneužívá spíše ve formě papírků, napuštěných fentanylovým koncentrátem a užívaných polknutím. Lze jej ale také šňupat či vdechovat jeho výpary.

4.5.4 Ostatní syntetické drogy

Existuje celá řada dalších syntetických drog, se kterými je možno se v současné době setkat, a to nejen v prostředí tanečních akcí. Jde například o látku gamahydroxybutyrát (GHB), známou také jako „tekutá extáze“. Tato látka má v nižších dávkách mírně euforizující a stimulační účinky, ve vyšších dávkách se jedná o anestetikum. Bývá velmi často zneužívána, a to zejména v kombinaci s jinými drogami a alkoholem. Právě tyto kombinace mohou být ale velmi nebezpečné. Dalšími relativně rozšířenými látkami jsou ketamin a na americkém kontinentě i fencyklidin (PCP). Tyto látky mají v nižších dávkách účinky halucinogenní, ve vyšších dávkách opět účinky anestetické. Ketamin je látkou, která je běžně dostupná jako anestetikum ve veterinární praxi, PCP je registrováno k veterinární anestézii pouze v některých státech.

Za zmínku jistě také stojí nitráty (butylnitrát, propylnitrát, atd.), jsou látky, které mají výrazně rozšiřují cévy a významně tak ovlivňují krevní cirkulaci. Nejčastěji se s nimi setkáme jako s tzv. „poppers“. Poppers se prodává jako afrodiziakum

v sexshopech (lahvičky naplněné těkavou tekutinou). Inhalací výparů z těchto lahviček lze navodit na krátký okamžik záchvatovité stavy smíchu, hučení v hlavě a mírnou euforii. Nebezpečné mohou být zejména v kombinaci se stimulačními drogami a u lidí s chorobami kardiovaskulárního systému.³⁵

---

³⁵ Nové syntetické drogy [online]. Prev-centrum [cit. 2016-11-25] Dostupné z WWW:<<http://www.prevcentrum.cz/Nove-Synteticke-Drogy>>.

5 UŽÍVÁNÍ A VÝVOJ ZÁVISLOSTI

5.1 První kontakt s návykovou látkou

K první zkušenosti s návykovou látkou (legální i nelegální) dochází zpravidla již v období dospívání a to většinou souvisí s přijetím mladistvého do určité skupiny osob. Velmi často se stává, že tato první zkušenost s návykovou látkou je většinou, u dětí a mladistvých osobností, zkušeností poslední a s touto drogou po ojedinělém experimentu skončí a v budoucnosti se již neopakuje.³⁶

5.2 Experimentování s návykovou látkou

Pro určitou část osob, v tomto případě zejména pro děti a mladistvé, je tato první zkušenost, především s dostupnými legálními návykovými látkami, spojena s pozitivními pocity a prožitky. Ty se velmi často stanou důvodem jejich ochoty vyzkoušet jinou drogu nebo tu samou opakovaně při jiné příležitosti. Experimentování s různými drogami má za cíl hledání pocitu zařazení a sounáležitosti s určitou skupinou osob, kamarádů, či kulturou života a tím ověření výhod drogy. Droga jim dočasně pomáhá uniknout z reality, škola se jim zvládá lépe než dřív. Před rodiči a blízkými se daří občasné experiment utajit, neboť okolí vnímá určité pozitivní změny nálad a projevů chování.³⁷

5.3 Užívání

Samotné užívání návykové látky má zpravidla dvě fáze, v první fázi jde o tzv. rekreační užívání. Dospívající, který má s návykovou látkou opakované zkušenosti, obvykle ve stavu určité emocionální krize, sáhne po určité „jistotě“, kterou pro něho návyková látka momentálně je. Návyková látka mu navodí pozitivní pocity a prožitky, a proto se k ní začíná stále častěji a pravidelněji vracet. Svým způsobem mu návyková látka nahrazuje to, čeho se mu od jeho blízkých a rodiny nedostává. Toto období vnímá uživatel jako nejhezčí období svého života, protože má možnost něco pozitivně prožívat. Dá se říci, že je spokojený, cítí se lépe a tím je paradoxně stále svým okolím vnímán jako úspěšný, bezproblémový a pohodový. Tento stav může trvat různě dlouhou dobu. U jedince, který již užívá návykovou látku pravidelně, se však začnou po nějaké době projevovat různá somatická onemocnění, mezi ně můžeme zařadit například časté respirační nemoci, bolesti hlavy, poruchy rytmu srdce, únava, vyčerpání.

³⁶ MARÁDOVÁ, E. *Prevence závislosti*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí v roce 2006. s. 6-7. ISBN 80-86991-70-9.

³⁷ MARÁDOVÁ, E. *Prevence závislosti*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí v roce 2006. s. 6-7. ISBN 80-86991-70-9.

Velmi často se objevuje nezodpovědnost provázená neplněním úkolů a nedodržováním slibů. Dalším důležitým faktorem je znatelně zvýšená potřeba peněz, současně se začínají zhoršovat i vztahy v rodině.

5.4 Problémové užívání

Takto nazýváme období, kdy z tzv. rekreačního užívání přechází do fáze užívání, které se dá nazvat již jako problémové. Osoba si začíná uvědomovat skutečnost, že začíná mít v souvislosti s užívanou návykovou látkou problémy. Pomalu se začínají hromadit dlouho neřešené problémy a konflikty ve škole a v rodině se začínají postupně prohlubovat. V této fázi se často člověk potřebuje sám ujistit, že má situaci stále pod kontrolou, a že mu na užívanou látku nevznikla závislost. Tato představa se pro něho stane černou mřinou a ihned se rozhodne abstinovat. Stav abstinence vydrží zpravidla jen několik dní, ale to uživateli dostačuje k tomu, aby se utvrdil v tom, že má situaci pod kontrolou a klidně pokračuje v užívání drogy dál. Tento okamžik je okamžikem kdy uživatel vnímá pouze zkreslenou skutečnost, protože počet abstinovaných dnů byl maximem, které je schopen bez návykové látky ve skutečnosti vydržet. To i samo o sobě svědčí o jisté závislosti a je dokladem, že bez drogy už nemůže žít. V této fázi uživatel začíná bojovat s myšlenkou se někomu se svým problémem svěřit, a proto vyhledává příležitost, aby někomu ve svém okolí mohl sdělit, že návykovou látku užívá, ale zároveň ho chce ujistit, že má situaci pevně ve svých rukou. Takové svěření se někomu blízkému je třeba považovat za určité volání o pomoc. Uživatel potřebuje podporu blízkých a ujištění, že je jeho rozhodnutí správné. Abstinence znamená v této chvíli odvykací léčbu, která již není zvládnutelná bez pomoci odborníka. Ale pokud se přes toto všechno rozhodne užívat návykovou látku dál, znamená to, že se s největší pravděpodobností propadne na samé dno závislosti.³⁸

5.5 Závislost

Závislost můžeme vyjádřit celkovou ztrátou svobody a ztrátou kontroly nad svým vlastním životem. Závislý člověk není schopen uvědomit si a vnímat realitu a pravdu. Je poháněn neustálou touhou navodit si ten samý příjemný stav, který byl na samém začátku jeho „drogové kariéry“. Je nucen zvyšovat dávky a zjišťuje, že návyková látka mu už nic nového nemůže dát. Uživatel v této chvíli nemá schopnost vnímat realitu. Je ochoten opatřit si drogu za každých okolností a v této chvíli přichází

---

³⁸ MARÁDOVÁ, E. *Prevence závislosti*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí v roce 2006. s. 6-7. ISBN 80-86991-70-9.

na řadu i trestná činnost, která je často jedinou možností, jak získat prostředky na opatření drogy.

*„Závislost na návykových látkách můžeme tedy charakterizovat jako chorobný stav spojený s neovladatelnou touhou po opakování prožitku, tj. nekontrolovatelnou potřebou po dalším užití drogy, mnohdy s tendencí zvyšovat dávky. Jde o psychický a někdy fyzický stav, který je charakterizovaný specifickými změnami chování“.*³⁹

Fyzická závislost na droze je stavem organismu, vzniklým zpravidla dlouhodobějším a častým používáním drogy (byť u některých drog může jít o krátkodobé používání, trvající několik týdnů, výjimečně i dnů. Fyzická závislost se pro přerušení užívání drogy projevuje výskytem abstinčních příznaků, jež se objevují přesto, že přerušení přísunu drogy je pro organismus žádoucí a prospěšné. Příznaky z odnětí návykové látky (abstinční syndrom) se vyskytují téměř vždy. Méně intenzivní z nich jsou subjektivně nepříjemné, např. při nedostatku kofeinu a tabáku. Velmi intenzivně však mohou výrazně poškozovat zdraví i ohrožovat život, např. při nedostatku morfinu a heroinu.⁴⁰

Prostředí je velmi důležitým faktorem pro vznik drogové závislosti. Každý jedinec je formován prostředím, kterým je obklopen, již od nejútlejšího věku. Proto má prostředí, ve kterém žije značný vliv na utváření jeho osobnosti. Především jde o vliv rodiny, školy, pracoviště, prostředí, ve kterém mladý člověk tráví volný čas, stejně jako neformálních skupin, ať už party, či prostředí odsouzených v nápravně výchovném ústavu. Všechny zmíněné faktory působí na utváření osobnosti mladého člověka v rozličné intenzitě a v mnohoznačném a mnoho vztahovém seskupení. Nelze vyloučit optimální hodnotu všech faktorů a není ani možné určit větší či menší selhání některého z nich. Osobnost dítěte je utvářena prostřednictvím rodiny, která je základní sociální jednotkou, jejímž prostřednictvím přichází dítě do styku s jinými sociálními skupinami a celou složitou sociální strukturou společnosti. Reguluje základní potřeby dítěte a určuje jeho činnost. Utváří se v ní vztah mezi rodiči a dětmi. Dítě přebírá od rodičů formy chování, jejich hodnoty. Jakým způsobem a v jaké kvalitě, to záleží ve značné míře na konkrétních výchovných metodách rodičů, na jejich pedagogické připravenosti a citlivosti. Rodina zabezpečuje také výchovu dětí a jejich přípravu na život

---

³⁹ MARÁDOVÁ, E. *Prevence závislosti*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí v roce 2006. s. 6-7. ISBN 80-86991-70-9.

⁴⁰ VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*, Univerzita J. E. Purkyně v Brně, svazek 82, s. 14. ISBN 55-957-90.

ve společnosti. Je velmi důležité jaké první životní zkušenosti dítě získá, a to jak v oblasti rozumové, tak emocionální.⁴¹

Mluvení s dětmi je pouze polovina komunikace, poslouchání je polovina druhá. Každé dítě potřebuje být vyslechnuto. Obzvlášť to platí v období dospívání, kdy se mění, hledají svou identitu a potřebují vnímavého posluchače.⁴²

---

⁴¹ VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*, Univerzita J. E. Purkyně, Brno, svazek 82, s. 48. ISBN 55-957-90

⁴² YOUNG, G. et al *Drugs, alcohol, and your children: how to keep your family substance-free*. New York: Crown Publishers, c1989. ISBN 0-517-57102-1.

6 DROGOVÁ KRIMINALITA

Kriminalita je souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období, kriminalitou neboli zločinností rozumíme:

- sociálně patologický jev (nejobecnější pojetí)
- jednání posuzované jako trestné činy (legální neboli juristické pojetí)
- jednání odchylné, deviantní (sociologické pojetí)⁴³

„Drogová kriminalita v užším smyslu, tedy trestná činnost, která spočívá v neoprávněném nakládání s omamnými a psychotropními látkami, bývá obecně pokládán za jeden z druhů velmi závažné trestné činnosti. Jistě k tomu přispívá i skutečnost, že je součástí širokého spektra problémů, souvisejících s užíváním legálních drog, přičemž tyto problémy, kterými jsou zdravotní rizika a zároveň negativní sociální dopady, je obtížné pojímat odděleně a bývají proto posuzovány ve vzájemné souvislosti, což jejich závažnost ještě zvyšuje.“⁴⁴

Oproti jiné trestné činnosti je drogová kriminalita vysoce latentní, bývá často páchána současně s jinou trestnou činností, nejčastěji majetkovou či násilnou.⁴⁵

Kriminální chování v souvislosti s návykovými látkami je výrazným společenským problémem. Často se stává, že je tato problematika je redukována pouze na trestnou činnost "čistě" drogovou (tedy výrobu, obstarání, držení, poskytnutí drogy, obchod s drogami a podobně) a zapomíná se, že drogy (a to i ty legální) mají značný podíl i na jiných druzích kriminality. Ve skutečnosti tak můžeme podle vlivu, který droga na pachatele má, a podle motivu trestné činnosti rozdělit na kriminalitu opatřovací, kriminalitu páchanou pod vlivem drog a vlastní kriminalita drogová.⁴⁶

V první řadě je nezbytné uvést, že od 1. 1. 2010 vyšel v účinnost zákoník 40/2009 Sbírky – trestní zákoník, kterým byl nahrazen původní trestní zákoník. V novém zákoníku jsou mimo jiné v § 283 až § 287 kvalifikovány skutkové podstaty trestných činů, které souvisí s pěstováním, výrobou, držením či distribucí omamných a psychotropních látek. Jednotlivá množství a hodnoty omamných a psychotropních

⁴³ 3 SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: VŠERS, 2009. 15 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

⁴⁴ TRÁVNÍČKOVÁ, I., ZEMAN, P. *Pachatelé drogové kriminality*. In *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2016-01-04]. Dostupné z WWW.<<http://mvcr.cz/soubor/travnickova-zeman-pachatele-drogove-kriminality-pdf.aspx>>.

⁴⁵ ŠTABLOVÁ, R., *Drogy, kriminalita, prevence*. Praha : Policejní akademie ČR, 1997. s. 113. ISBN 80-85981-64-5

⁴⁶ Kriminalita s drogami spojena. [online]. [cit. 2017-13-01]. Dostupné z WWW.<<http://drogy1.webnode.cz/kriminalita-s-drogami-spojena/>>

látek určených pro účely trestního řízení jsou uvedena v nařízení vlády číslo 467/2009 Sbírky.⁴⁷

„ V roce 2015 nedošlo ke změně v definici skutkových podstat ani vymezení trestů u tzv. drogových trestných činů obsažených v §§ 283–287 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (TZ). Seznam návykových látek je s účinností od 1. 1. 2014 obsažen nikoliv v přílohách zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, jak tomu bylo v l. 1999–2013, nýbrž v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. V r. 2015 došlo k rozšíření seznamu návykových látek o dalších 19 nových syntetických drog. „ nýbrž v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. V r. 2015 došlo k rozšíření seznamu návykových látek o dalších 19 nových syntetických drog.“⁴⁸

6.1 Členění drogové kriminality

Na drogovou kriminalitu je třeba pohlížet z dvou pohledů, a to jak z pohledu kriminality spojené se samotnou nelegální výrobou drog, jejich držením a distribucí, tak i z pohledu druhého a tou je kriminalita páchaná pod přímým vlivem drog.⁴⁹ Tento druh kriminality označujeme jako sekundární drogovou kriminalitu a může mít několik rovin. Může jít o kriminalitu, ke které došlo při intoxikaci látkou, příkladem můžou být různá napadení či výhrůžky. Další rovinou je druh kriminality spojený s obstaráváním prostředků na drogu, nejčastěji se jedná o krádeže.⁵⁰ Konkrétněji se budeme zabývat primární a sekundární kriminalitou v následujících kapitolách.

---

⁴⁷ VACEK, J. *Drogy a jejich držení* [online]. Policie ČR. [cit. 2016-01-13]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/drzeni-drog-.aspx>>.

⁴⁸ Výroční zpráva 2015 [online]. In Úřad vlády ČR [cit. 2017-]. Dostupné z WWW:<<http://www.www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-stavu-ve-vecech-drog-v-ceske-republice-v-roce-2015/>>.

⁴⁹ Kriminalita s drogami spojená. [online]. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z WWW:<<http://drogy1.webnode.cz/kriminalita-s-drogami-spojena/>>.

⁵⁰ MIOVSKÝ, M. Praktické ukázky aplikace kvalitativních metod v adiktologickém výzkumu : Metody rychlého posuzování [online]. In Adiktologie. [cit. 2017-01-03]. Dostupné z WWW:<www.adiktologie.cz/cz/articles/download/3961/040-Prakticke-ukazky-pdf>.

6.2 Primární drogová kriminalita

6.2.1 Drogové trestné činy v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb.

Jedná se především o kriminalitu spojenou se samotnou výrobou, držením a distribucí drog a také kriminalitu spojenou s dovozem, vývozem a průvozem drog.

6.2.2 § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy⁵¹

Tento § odstavce 1 se týká každého, „kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed.“

Hrozí odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitý trest, v případě člena organizované skupiny hrozí trest odnětí svobody na dva roky až deset let nebo propadnutí majetku. U tohoto § je nutno dodat, že nezáleží na množství. Ať je jakékoliv, pokaždé toto protiprávní jednání bude posuzováno jako trestný čin.

6.2.3 § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

Tento § odstavce 1 se týká každého, „kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoliv tetrahydrokanabiol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC).“

V takovém případě bude trest odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odstavec 2 říká, že „kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, „ bude ho následovat trest odnětí svobody až na dva roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁵²

6.2.4 § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku⁵³

Tento § odstavce 1 se týká každého, „kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí.“

---

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. Trestní zákoník. In Sbíрка zákonů České republiky, 2009, částka 11, s. 419-420. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405> .>.ISSN 1211-1244.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

Trestem bude odnětí svobody až na šest měsíců, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odstavec 2 uvádí, že člověk, který „neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houby nebo jinou rostlinu než výše uvedenou obsahující omamnou nebo psychotropní látku“ si zaslouží trest odnětí svobody až na jeden rok, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

To upravuje nařízení vlády ČR č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahují omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. Přesné znění je uvedeno v příloze V.

6.2.5 § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu⁵⁴

Tento § odstavce 1 se týká každého, „kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechová prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jed, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

6.2.6 § 287 Šíření toxikomanie⁵⁵

Odstavce 1 Šíření toxikomanie se dopustí ten, „kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání návykové látky jinak podněcuje nebo šíří.“

Bude následovat trest odnětí svobody až na tři roky nebo zákaz činnosti. Pokud bude trestný čin spáchán v rámci organizované skupiny, bude trest odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo bude následovat peněžitý trest.

6.3 Sekundární drogová kriminalita

6.3.1 Kriminalita páchaná uživateli návykových látek

Od drogové kriminality, která byla zmíněna v předchozí kapitole, je nutné odlišit kriminalitu páchanou přímo uživateli návykových látek, tato kriminalita je páchána zejména za účelem získání finančních prostředků na získání drogy. Ačkoliv ovlivnění osoby pachatele alkoholem nebo drogami v době páchání činu je v různé míře

⁵⁴ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. Trestní zákoník. In Sbíрка zákonů České republiky, 2009, částka 11, s. 419-420. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>>. ISSN 1211-1244.

⁵⁵ Tamtéž.

zjišťováno u skoro všech druhů trestné činnosti, pro některé trestné činy je tento aspekt typický. Právě na tyto trestné činy bych se ráda zaměřila ve své práci, jelikož se domnívám, že se jedná z mnoha hledisek o problematiku velmi zajímavou a aktuální. V souvislosti s kriminalitou pachatelů pod vlivem alkoholu a návykových látek bych se ráda podrobněji zaměřila na trestné činy, u nichž je ovlivnění pachatele návykovou látkou přímo znakem skutkové podstaty, tedy trestný čin opilství ve smyslu § 360 TZ a trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TZ, stručněji budou později rozebrány i další druhy trestné činnosti, pro které je ovlivnění pachatele alkoholem či drogami typické. Skutková podstata, jejímž nezbytným znakem je ovlivnění pachatele návykovou látkou, je ohrožení pod vlivem návykové látky, což je trestný čin výrazně čtenější zejména v souvislosti s řízením motorových vozidel. V současnosti však dochází ke stále častějšímu využívání této skutkové podstaty i pro jiné případy, například v souvislosti s trestáním lékařů ordinujících pod vlivem alkoholu, nebo se může jednat i o násilí na fotbalových stadionech, resp. násilí páchané fotbalovými chuligány obecně a související verbální trestné činy.

Právě proto, že většina pachatelů opilství jednajících pod vlivem nealkoholových drog je z řad závislých narkomanů užívajících nelegální drogy, jako je pervitin, heroin apod., lze tuto skupinu lépe charakterizovat. Pro drogově závislé osoby jsou typické některé charakterové vlastnosti. Nejčastěji jsou v odborné literatuře uváděny sklony k depresím, nestálost, sebestřednost, problémy se zvládnutím denní zátěže apod. Často se jedná o psychopatické nebo neurotické osobnosti. K rozvoji závislosti však může rovněž dojít i u duševně normálních lidí v důsledku afektivního napětí v období životních krizí (bolestivé úrazy, dlouhodobé nemoci apod.), bylo by proto přílišným zjednodušením domnívat se, že k závislosti na drogách inklinují výhradně osoby duševně nestabilní, avšak u těchto osob existují k rozvoji závislosti zvýšené předpoklady a proto jsou i častěji zastoupeny mezi pachateli opilství pod vlivem nealkoholových drog. U těchto pachatelů je typický i v průměru nižší věk, jelikož k drogám inklinují osoby mladší, zatímco požívání alkoholu je rozšířeno ve všech věkových skupinách.⁵⁶

Typické trestné činy pro jednotlivé druhy návykových látek jsou znázorněny v Tab. 1.

---

⁵⁶ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání : Praha, C. H. Beck, 2005. s. 422-446. ISBN 80-7179-813-4.

6.3.2 Kriminalita opatřovací

Jedná se o trestnou činnost, která směřuje zejména k získání určitého majetkového prospěchu, který uživatel drogy nezbytně potřebuje k obstarání další dávky drogy. Přehled možných trestných činů bude poměrně široký, můžeme sem zařadit prosté krádeže - krádeže vloupáním do vozidel (asi nejčastější typ trestné činnosti narkomanů v České republice), vloupání do obytných objektů, domů, bytů nebo i restaurací či jiných nebytových prostor. Dále může opatřovací kriminalita přejít až po pokročilejší majetkovou kriminalitu, můžeme sem řadit různé druhy podvodné činnosti a zpronevřování majetku až po násilně motivované loupeže, případně loupežné vraždy. Všechny tyto trestné činy mají jediný společný cíl a tím je buď získat přímo finanční prostředky na pořízení drogy, nebo alespoň získat nějakou věc, kterou je možné v nejbližší zastavárně či bazaru za finance vyměnit. Je samozřejmé, že u těchto typů kriminality má podíl užívání drog legálních i nelegálních, tedy stejným způsobem se budou chovat alkoholici i narkomani. I přes tuto skutečnost zde mají nelegální drogy výrazný podíl a to zejména kvůli své finanční náročnosti.⁵⁷

6.3.3 Kriminalita páchaná pod vlivem drog

Trestnou činnost spáchanou pod vlivem drog najdeme prakticky ve všech oblastech kriminálního chování, ať již jde o kriminalitu majetkovou, násilnou či mravnostní. Zcela jednoznačný primát, co do počtu trestných činů spáchaných pod vlivem, má alkohol. Zejména pokud jde o mravnostní kriminalitu, podílí se na ní i nelegální drogy, ale spíše výjimečně. Souvisí to samozřejmě se ztrátou veškerých zájmů, které samotné užívání drogy provází, a to i zájmů sexuálních. Zároveň je dobré nezapomenout, že alkohol uvolňuje zábrany a může vybudit agresivitu, takže člověk, který by střízlivý nikomu neublížil, své chování pod vlivem alkoholu neovládá a může se projevit jako násilník.⁵⁸

Konkrétní trestné činy typické pro jednotlivé druhy návykových látek jsou uvedeny v tabulce 1.

---

⁵⁷ Kriminalita s drogami spojena [online]. [cit. 2017-01-13] Dostupné z WWW:<<http://drogy1.webnode.cz/kriminalita-s-drogami-spojena/>>.

⁵⁸ Kriminalita s drogami spojena [online]. [cit. 2017-01-13] Dostupné z WWW:<<http://drogy1.webnode.cz/kriminalita-s-drogami-spojena/>>.

6.3.4 Drogy v silniční dopravě

V této kapitole je velmi důležité neopomenout užívání drog a trestné činy související se silniční dopravou. Od každého účastníka silničního provozu je vyžadována při vykonávání této činnosti plná koncentrovanost. Je nezbytné, aby každý účastník silničního provozu vnímal situaci, která se právě odehrává kolem něj, nezkresleně a reálně, musí být schopen na danou situaci adekvátně, pohotově a správně reagovat. Tento spád činností, jimiž řidič reaguje na aktuální situaci probíhající na pozemní komunikaci, vyžaduje, aby každá z nich byla provedena bezchybně a ve správný čas. Je nezbytné, aby byly psychické a psychomotorické vlastnosti řidiče oproti normálu nezměněny. Omamné a psychotropní látky mohou tyto psychické a psychomotorické vlastnosti negativně ovlivňovat. V důsledku toho nemusí být řidič schopen v daném okamžiku situaci kolem sebe reálně vnímat, správně ji vyhodnotit a pohotově na její vývoj reagovat.⁵⁹

Tato kapitola zahrnuje grafy tvořené ze statistik dostupných na webových stránkách Policie České republiky. Data jsou rozdělena na celou Českou republiku a pak na Jihočeský kraj a jsou za rok 2015. Ze statistik jsou vybrána data pouze týkající se druhů kriminality, na kterých měl určitý podíl vliv alkoholu nebo případně jiné návykové látky. U každé kategorie se dozvíme celkový počet trestných činů u každého druhu a také počet činů pod návykovou látkou a jaký počet z tohoto údaje tvořil alkohol. Data budou složité také ke komparaci v závěrečné části práce.

---

⁵⁹ BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy v dopravě*. Praha : Wolters Kluwer, 2015 s. 9-10. ISBN 978-80-7478-903-8.

Tab. 1: Typická rizika některých návykových látek a hazardní hry a porušování zákona ⁶⁰

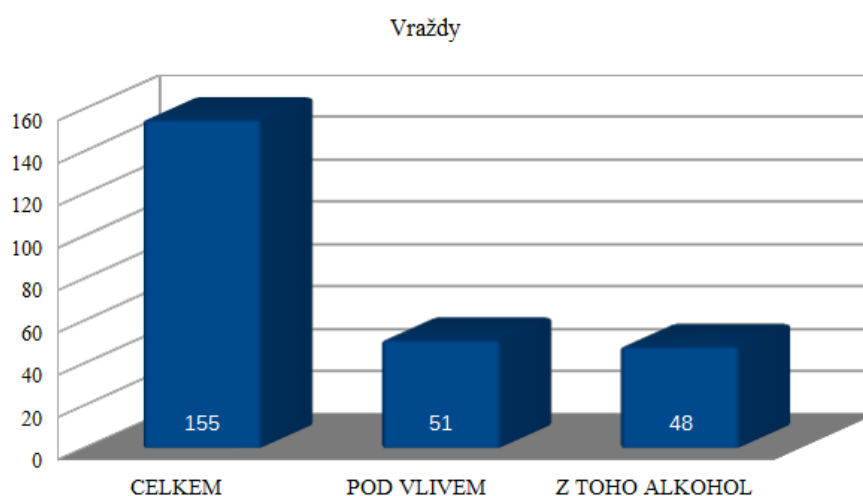
Návykové riziko	Typická rizika ve vztahu k trestné činnosti
Alkohol	Výtržnictví, násilná trestná činnost včetně vražd, pašování, nedovolená výroba prodej nebo podávání alkoholu nezletilým. Časté bývá ovlivnění alkoholem u obětí násilné i majetkové trestné činnosti.
Tabák	Daňové úniky, pašování, prodej tabákových výrobků osobám pod 18 let. Nedbalostní trestná činnost, kouření tabáku např. odvádí pozornost od řízení motorového vozidla nebo zvyšuje riziko požárů.
Konopí (hašiš, marihuana)	Opatřovací trestná činnost, prodávání a pašování drog. Nedbalostní trestné činy, např. dopravní nehody u řidičů ovlivněných konopím. Ekonomicky motivovaná kriminalita.
Tlumivé látky	Ilegální obchod s léky na lékařský předpis. Přidávání tlumivých léků do alkoholických nápojů a následné okrádání intoxikovaných. Kombinace benzodiazepinů a alkoholu působí obvykle tlumivě (rizika těžkých otrav), ale někdy paradoxně vyvolává agresi.
Opiáty (např. heroin)	Opatřovací trestná činnost včetně prodávání a pašování drog. Ekonomicky motivovaná kriminalita. Méně často agrese při odvykacích stavech.
Pervitin a kokain	Opatřovací trestná činnost, krádeže, loupeže atd. Agresivní nebo jinak nebezpečné jednání osob ovlivněných drogou. Násilná trestná činnost vůči osobám pod vlivem těchto drog je častá už proto, že se chovají neopatrně a někdy agresi vyprovokují. Ekonomicky motivovaná kriminalita, výroba, prodávání a pašování drog.
Halucinogeny (LSD, MDMA atd.)	Opatřovací trestná činnost, nebezpečné a nesmyslné jednání v souvislosti s aplikací drogy. Prodávání a pašování drog, často dochází k zaměňování různých látek, např. pervitin se prodává jako MDMA. Ekonomicky motivovaná kriminalita.
Těkavé látky	Nebezpečné a nesmyslné jednání v souvislosti s aplikací drogy. Opatřovací trestná činnost (typicky krádeže doma).
Hazardní hry (hazardní automaty, sportovní sázky atd.)	Krádeže, zpronevěry, podvody, neplacení výživného, méně často násilná trestná činnost (např. loupeže). Násilná trestná činnost vůči zadluženým patologickým hráčům neschopným splácet dluhy. Častá bývá nezákonná hazardní hra osob ve věku pod 18 let a jiná ekonomicky motivovaná kriminalita včetně organizovaného zločinu.

⁶⁰ NEŠPOR, K. Návyková rizika a kriminalita [online]. Sociální prevencia 2011. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z WWW:<www.mudrvincent.cz/home/navykova-rizika-a-kriminalita>.

7 STATISTIKA

Statistické přehledy kriminality jsou přístupné na internetových stránkách Policie ČR. V následujících grafech jsou znázorněny jednotlivé druhy kriminality, u kterých bylo zaznamenáno nějaké procento páchaní pod vlivem ať už návykové látky nebo alkoholu. Vybrané statistiky se zaměřují nejdříve na kriminalitu z pohledu celé České republiky a následně vybraného Jihočeského kraje. Veškerá data jsou čerpána ze statistik za období 1. 1. 2015 – 31. 12. 2015.

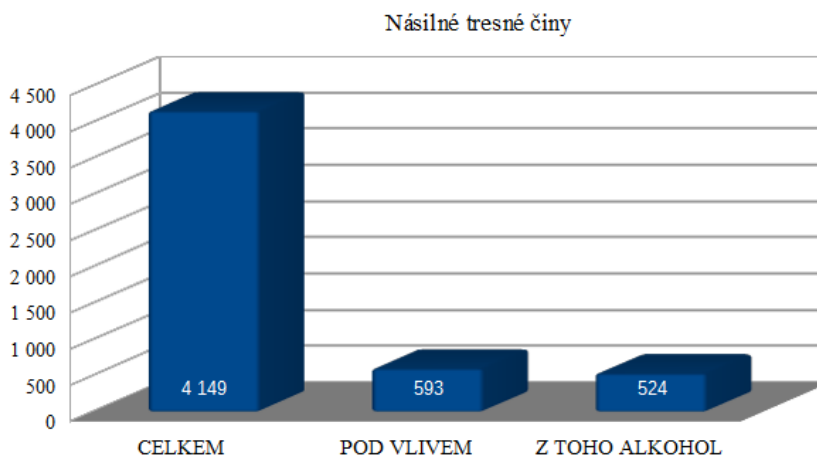
Graf 1: Statistika kriminality - vraždy celá Česká republika za rok 2015⁶¹

Graf 1 znázorňuje celkový počet vražd za celou Českou republiku za rok 2015, kterých bylo celkem 155. Z toho 51 z nich bylo pácháno pod vlivem návykových látek a 48 z nich bylo pod vlivem alkoholu (3 vraždy pod vlivem jiných návykových látek). Pod vlivem byly konkrétně páhány vraždy sexuální, vraždy motivované osobními vztahy a vraždy ostatní.

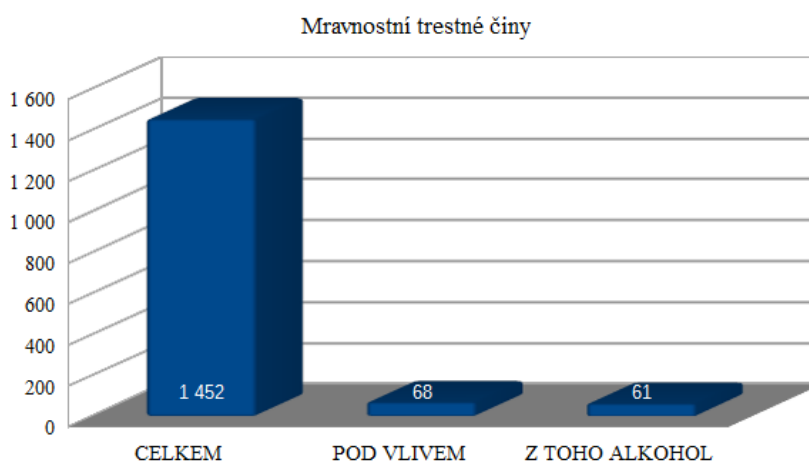
⁶¹ Statistiky kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Graf 2: Statistika kriminality - násilná kriminalita celá Česká republika za rok 2015⁶²

Graf 2 znázorňuje, že z celkového počtu násilných trestných činů za celou Českou republiku za rok 2015, kterých bylo celkem 4149 bylo 593 z nich páčáno pod vlivem a 524 z nich bylo pod vlivem alkoholu (69 násilných trestných činů pod vlivem návykových látek). Pod vlivem byly konkrétně páčány činy – zabití, loupeže, usmrcení z nedbalosti, násilí proti úřední osobě a orgánům veřejné moci, úmyslné ublížení na zdraví, vydírání, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí.

Graf 3: Statistika kriminality - mravnostní kriminalita Česká republika za rok 2015⁶³

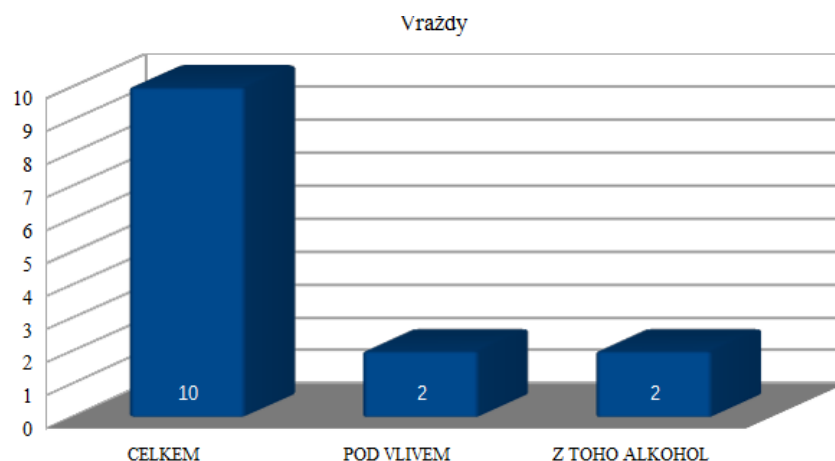
Z grafu 3 vyplývá, že z celkového počtu mravnostních trestných činů za celou Českou republiku za rok 2015, kterých bylo 1452 bylo 68 z nich páčáno pod vlivem a 61 z nich bylo pod vlivem alkoholu (5 mravnostních TČ pod vlivem návykových

⁶² Statistiky kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

⁶³ Statistiky kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

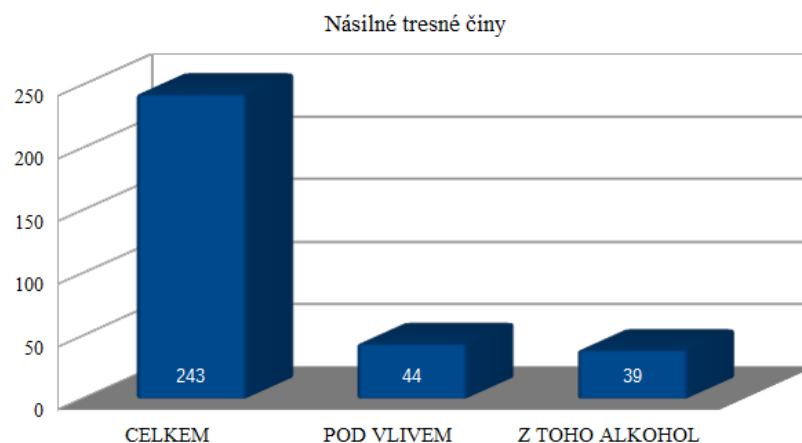
látek). Pod vlivem byly konkrétně páčány znásilnění, pohlavní zneužívání a obchodování s lidmi.

Graf 4: Statistika kriminality - vraždy Jihočeský kraj za rok 2015

Z grafu 4 vyplývá, že z celkového počtu vražd za Jihočeský kraj za rok 2015, kterých bylo 10 bylo 51 z nich páčáno pod vlivem a 2 z nich bylo pod vlivem alkoholu, žádná pod vlivem návykové látky. Pod vlivem alkoholu byly páčány vraždy motivované osobními vztahy.

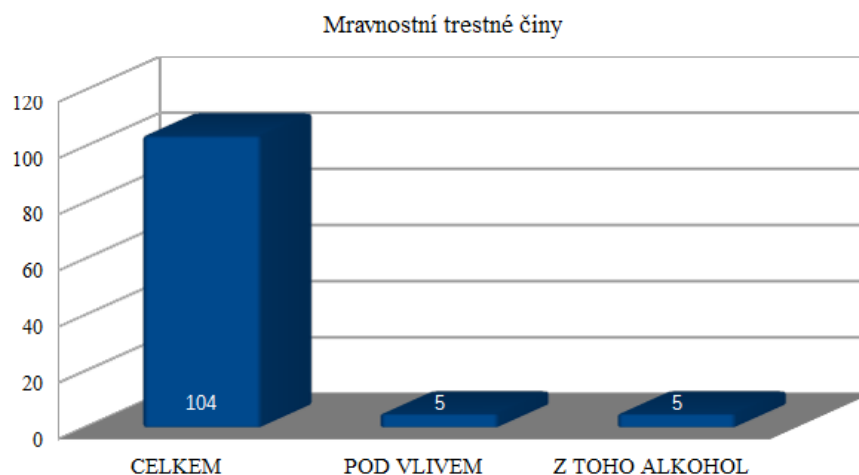
Graf 5: Statistika kriminality - násilná kriminalita Jihočeský kraj za rok 2015⁶⁴

Graf 5 znázorňuje celkový počet násilných trestných činů za rok 2015, kterých bylo celkem 243 bylo 44 z nich páčáno pod vlivem a 39 z nich bylo pod vlivem alkoholu (5 násilných trestných činů pod vlivem návykových látek). Pod vlivem byly konkrétně páčány činy loupeže, úmyslné ublížení na zdraví, vydírání, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí.

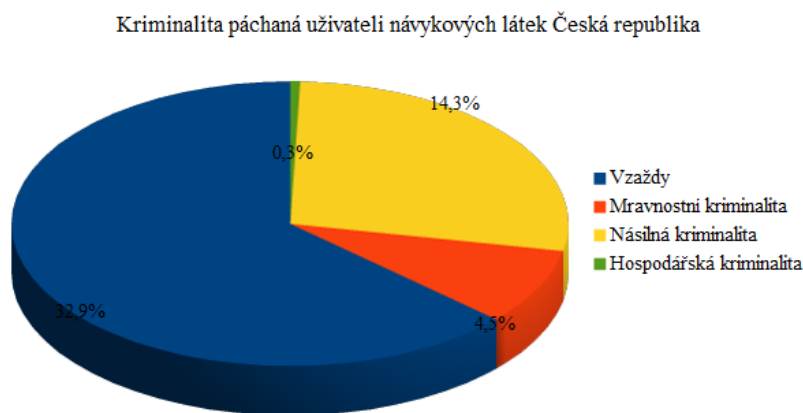
⁶⁴ Statistiky kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Graf 6: Statistika kriminality - mravnostní kriminalita Jihočeský kraj za rok 2015⁶⁵

Graf 6 znázorňuje celkový počet mravnostních trestných činů za Jihočeský kraj za rok 2015, kterých bylo 104, z nichž 5 bylo páčáno pod vlivem alkoholu. Pod vlivem byly konkrétně páčána znásilnění.

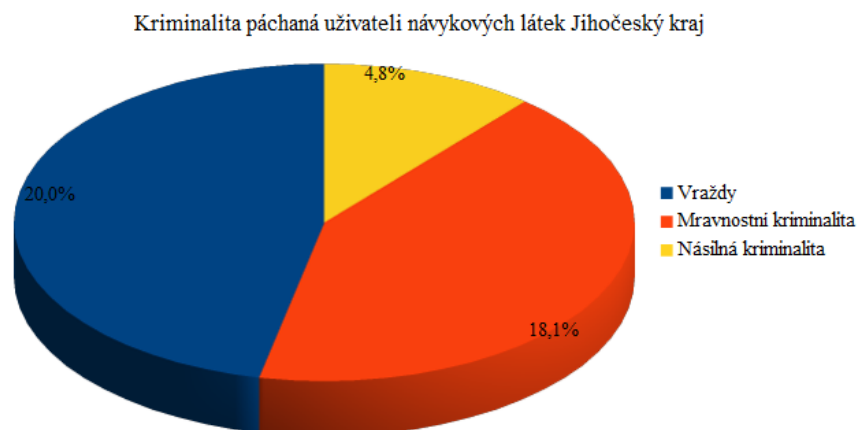
Graf 7: Procentuální zobrazení kriminality páčané uživateli návykových látek Česká republika⁶⁶

⁶⁵ Statistika kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistika-kriminalita.aspx>>.

⁶⁶ Vlastní zpracování

Graf 8: Procentuální zobrazení kriminality páchané uživateli návykových látek Jihočeský kraj⁶⁷

Grafy 7 a 8 zobrazují procentuální podíl páchaní konkrétních trestných činů pod vlivem návykové látky u jednotlivých druhů kriminality, pro porovnání v celé České republice a v Jihočeském kraji. Při porovnání celorepublikového stavu a stavu v Jihočeském kraji převládají vraždy a následují v Jihočeském kraji mravnostní trestné činy a celorepublikově násilné trestné činy.

---

⁶⁷ Vlastní zpracování

8 PROBLÉMOVÍ UŽIVATELÉ DROG

Mezi problémové jedince, kteří drogy užívají, patří většinou lidé, kteří byli nějakým způsobem vyloučeni ze společnosti a stojí na jejím okraji. Jedná se o tzv. „ohrožené skupiny obyvatel“, které jejich situace často dovede až k užívání návykových látek (legálních i nelegálních) Velmi často čelí řadě osobních problémů, jako jde například ztráta střechy nad hlavou, špatný zdravotní stav, nízké vzdělání nebo špatné vztahy v rodině.

Nejvyšší riziko braní drog vzniká u mladých lidí bez domova, dětí z dětských domovů bez rodinného zázemí, ale také u mladých lidí ve vyloučených lokalitách. Užívání drog může být spojováno i s etnickými menšinami. U mladých lidí je celkově vyšší riziko, že se rozhodnou řešit své problémy pomocí návykových látek.⁶⁸

„Osobnost pachatele-toxikomana je spojena s otázkou, zda existuje strukturální uspořádání specifické pro to, co by bylo možné definovat jako „ toxikomanská struktura“. Na současné úrovni poznání není snadné rozlišit, zda určité osobnostní rysy vznikly jako následek konzumace drog, nebo zda v určité míře tyto rysy existovaly a konzumace drog je jen zvýraznila navenek. Výzkumy v tomto směru jsou zaměřeny na komparaci dvou srovnatelných vzorků, a to pachatelů toxikomanů a těch, kteří nejsou toxikomany a nepáchají trestnou činnost. Doposud se nepodařilo nalézt prakticky využitelnou hranici. Je však zřejmé, že vůle a motivace toxikomana je značně ovlivněna závislostí na droze.“⁶⁹

V případě, že se zaměříme zejména na školní mládež, která je v dnešní době v souvislosti s užíváním návykových látek hojně diskutována, zjistíme, že více jak jedna třetina pachatelů ve škole propadá, má špatný prospěch a neomluvené absence, až okolo 40 % mladistvých pachatelů pochází z neúplných rodin a zhruba jedna pětina z nich pochází z rodin, ve kterých byl již někdo z rodičů nebo sourozenců v minulosti trestán.⁷⁰

Samotné zjišťování podílu nealkoholových toxikomanů na kriminalitě je velmi obtížné. Jakékoliv statistické údaje mohou přinést pouze základní, orientační pohled, nikoli přesnou statistiku počtu osob, které se trestné činnosti dopouštějí pod vlivem drog. Zdaleka ne všichni pachatelé trestných činů a přečinů jsou zadrženi na místě činu,

⁶⁸ ŠTASTNÁ, L. Drogy a ohrožené skupiny mladých lidí [online]. In Adiktologie. [cit. 2016-01-09] Dostupné z WWW: <www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/365/Drogy-a-ohrozene-skupiny-mladych-lidi>.

⁶⁹ STRAUS, J. et al *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 15. ISBN 80-7251-219-6.

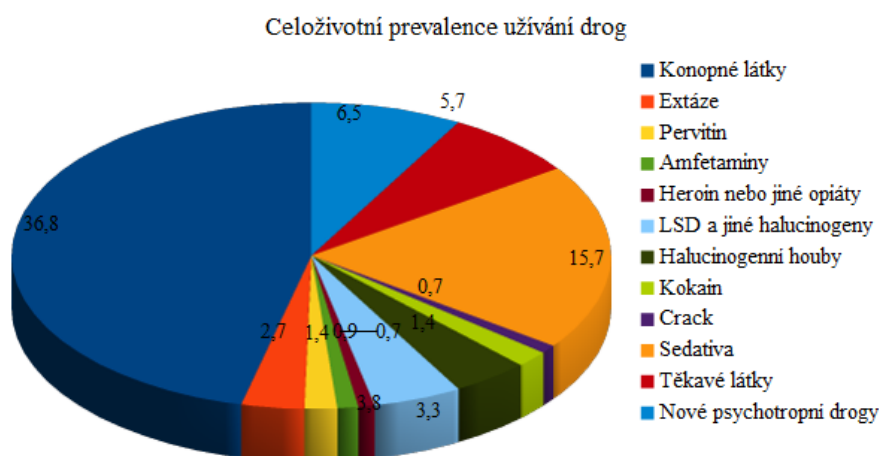
⁷⁰ ŠTABLOVÁ, R., *Drogy, kriminalita, prevence*. Praha : Policejní akademie ČR, 1997. s. 113. ISBN 80-85981-64-5.

či v době nepříliš vzdálené jejich spáchání. Pokud dojde k zadržení podezřelého či obviněného až po několikadenním nebo i delším odstupu, orgány činné v trestním řízení jen velmi těžko dokazují, zda byl trestný čin spáchán pod vlivem nealkoholové toxické látky. Toxikomané vědí o možnosti postihu za pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných prostředků dle § 187 TZ a proto se stíhání pro tento trestný čin snaží úmyslně vyhnout. Také nemají zájem uvádět, že se trestného činu dopustili pod vlivem některé drogy.⁷¹

Celoživotní prevalenci užití jednotlivých vybraných nelegálních drog zobrazuje graf 10, který vychází ze studie ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách), která byla provedena v roce 2015. Tato mezinárodní studie je zaměřená na hodnocení situace a jejího vývoje v oblasti kouření, konzumace alkoholu a užívání nelegálních drog mezi šestnáctiletými studenty v evropských zemích. Studie se realizuje ve čtyřletých intervalech již od r. 1995.⁷²

Graf 9 Celoživotní prevalence užití vybraných nelegálních drog – studie ESPAD 2015, v %⁷³

⁷¹ VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*, Univerzita J. E. Purkyně v Brně, svazek 82, s. 77. ISBN 55-957-90.

⁷² Studie ESPAD [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. [cit. 2017-03-25]. Dostupné z WWW:< <http://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/archiv/drogova-situace-2014/uzivani-drog-v-populaci-2014/uzivani-drog-ve-skolní-populaci-2014/espac-2015-2014/>>.

⁷³ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice za rok 2015 [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z WWW:<<https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-stavu-ve-vecich-drog-v-ceske-republice-v-roce-2015/>>.

9 AKTUÁLNÍ DROGOVÁ SITUACE V ČR

Aktuální stav drogové situace v České republice, ale i v jednotlivých krajích, každoročně shrnují Výroční zprávy ve věcech protidrogové politiky a to jak pro celou ČR, ale také jednotlivé kraje. Z výročních zpráv za rok 2015 budu čerpat data v následujících dvou kapitolách, jejichž cílem je přiblížit aktuální drogovou situaci nejen v celé České republice, ale i konkrétně v Jihočeském kraji.

V roce 2015 se i nadále v rámci celé republiky objevuje vzestupný trend zneužívání zejména opioidních léků. Tento trend byl zaznamenán poprvé již v roce 2011. Zneužívání fentanylu (viz kapitola NSD), se objevuje zejména v Hl. m. Praha, ale také v Plzeňském a Karlovarském kraji. Pro některé klienty se Fentanyl stal primární drogou. Zkušenosti s Fentanylem byly nově zaznamenány také ve Středočeském a Libereckém kraji. Dále pokračoval trend převážně injekčního užívání léku Vendal® Retard (Přípravek Vendal Retard 30 mg je velmi silný lék proti bolesti, opioidní analgetikum, který je určen k tlumení bolesti v těch případech, kde již nejsou ostatní léky proti bolesti dostatečně účinné. Přípravek se užívá k tlumení silné až velmi silné bolesti, neměl by, užívat při mírné bolesti⁷⁴), obsahujícího morfin, užívání přípravku se rozmohlo v Hl. m. Praha, Jihočeském, Plzeňském, Karlovarském a Ústeckém kraji.

V Plzeňském kraji se stal pro řadu klientů primární drogou. Na mnoha místech v České republice byl zaznamenán vzrůstající trend nahrazování pervitinu jinými, zejména mnohem dostupnějšími látkami. Snížení kvality drog a užívání nových a často neznámých látek pozorují i pracovníci nízkoprahových služeb v Libereckém kraj, což má za následek zhoršení zdravotního stavu, včetně častějšího výskytu psychotických epizod (jedná se o potíže s vnímáním reality). Pracovníci terénních programů ve Středočeském kraji v posledním roce zaznamenali výrazně rozšířené užívání opiátů získaných sběrem surového opia na makových polích a tím způsobených zdravotních komplikací, tento způsob získávání látky pro užívání je považován za velmi rizikový.

Výroční zprávy krajů Jihomoravského, Královéhradeckého, Pardubického upozorňují na nárůst počtu klientů, jejichž primární drogou je marihuana. Ve Středočeském kraji byl zaznamenán nárůst dětských uživatelů marihuany, kteří se dostávali do kontaktu se službami.

---

⁷⁴ Vandal Retard [online]. Státní ústav pro kontrolu léčiv [cit. 2017-02-10]. Dostupné z WWW. <<http://www.sukl.cz/modules/medication/detail.php?code=0164735&tab=texts>>.

Středočeský kraj zaznamenává častější formu injekční aplikace látky a stále i mezi mladšími klienty. Naopak v Ústeckém, Libereckém a Královéhradeckém kraji se projevuje stárnutí uživatelů drog, stejně jako v Hl. m. Praze, kde se výrazně zhoršuje i jejich zdravotní stav a zároveň i ekonomická situace. Veškeré tyto skutečnosti vedou k odklonu od nelegálních drog směrem k užívání alkoholu, který je levnější a dostupnější.

Středočeský kraj i nadále uvádí mezi hlavními trendy setrvalé pronikání heroinu do drogové scény Mladoboleslavska, která byla dosud téměř bez heroinu. Návrat heroinu na drogovou scénu je spojován s jeho větší dostupností, ale v dnešní době už i několikanásobně vyšší kvalitou než v minulosti. Nárůst počtu uživatelů heroinu se objevuje právě také v Jihočeském kraji.

I v r. 2015 se v Hl. m. Praha nadále projevoval fenomén propojování vietnamských občanů bez přístřeší závislých na návykových látkách s majoritní společností, sdílení společně vybudovaných přístřeší a squatů, zřejmě za účelem distribuce, případně výroby nelegálních návykových látek. V souvislosti s problematikou přeshraničního pašování pervitinu do Německa a zapojení vietnamské komunity do drogové trestné činnosti, vyvíjí služby aktivity zaměřené na kontaktování uživatelů drog z vietnamské komunity. Pro větší informovanost v rámci této komunity byly v Děčíně (Ústecký kraj) vytvořeny letáky o dostupných adiktologických službách i ve vietnamštině. Funkce krajského protidrogového koordinátora existuje ve všech krajích kromě Moravskoslezského, zde zajišťuje agendu referent pro sociální služby. Funkce koordinátora je velmi často i v ostatních krajích kombinovaná se správou jiné agendy. Funkci krajského protidrogového koordinátora na celý úvazek vykonávalo v r. 2015 celkem osm koordinátorů. V devíti krajích ze čtrnácti jsou zřízeny komise kraje pro otázky protidrogové politiky, ve dvou krajích se protidrogovou politikou zabývají poradní komise se širším záběrem. V krajích Královéhradeckém, Moravskoslezském a Jihomoravském není zřízena komise, ale existují zde pracovní skupiny, které se koordinací protidrogové politiky zabývají. Protidrogová politika krajů většinou vychází z krajského strategického dokumentu pro oblast protidrogové politiky. Jen ve dvou krajích (Středočeském a Plzeňském) je protidrogová politika součástí širší strategie pokrývající celkově oblast sociální politiky nebo prevence kriminality.

V r. 2015 pokračoval v Ústeckém kraji trend pozitivních změn v zajištění koordinace protidrogové politiky. V předešlých letech byla protidrogová politika pouze součástí širších strategických dokumentů, které pokrývaly celkovou oblast sociální politiky nebo prevence kriminality. Zastupitelstvo Ústeckého kraje schválilo na počátku

r. 2015 Strategii protidrogové politiky Ústeckého kraje na období 2015-2018, která je realizována prostřednictvím Akčního plánu realizace na období 2015-2018. V roce 2015 byl ve Středočeském kraji připravován samostatný strategický dokument protidrogové politiky, kterým je Koncepce protidrogové politiky Středočeského kraje na léta 2016–2020. Zastupitelstvo Libereckého kraje schválilo v roce 2015 samostatný strategický dokument Plán protidrogové politiky Libereckého kraje na období 2015-2018. V Jihočeském kraji byla v r. 2015 schválena Minimální síť protidrogových služeb na území Jihočeského kraje 2015-2017.

Na úrovni obcí zajišťují koordinaci protidrogové politiky místní protidrogoví koordinátoři (MPK). Pozice místního protidrogového koordinátora byla v r. 2014 ustavena ve všech 22 správních obvodech hl. m. Prahy a ve 188 obcích s rozšířenou působností z celkového počtu 205. Z toho ve 13 obcích se nejedná přímo o pozici MPK, ale o určenou kontaktní osobu pro danou problematiku.

V r. 2015 nedošlo k výrazným změnám v počtu MPK v jednotlivých krajích. V r. 2015 byla zpracována Koncepce protidrogové politiky města Chebu a ostatních patologických závislostí na období 2016-2020. V několika obcích v Moravskoslezském kraji vznikl nový strategický dokument: Strategie protidrogové politiky statutárního města Ostravy na období 2016-2020, Koncepce prevence kriminality, protidrogové prevence a prevence jiných závislostí 2016-2020 města Frenštát pod Radhoštěm, Koncepce prevence kriminality Statutárního města Karviná na období 2016 – 2020 včetně Koncepce protidrogové prevence Statutárního města Karviná na období 2016 – 2020.

Kraje v roce 2015 vynaložily na protidrogovou politiku ze svých zdrojů 198,4 mil. Kč, obce pak 69,9 mil. Kč, samosprávy celkem tedy 268,3 mil. Kč. Objem výdajů z rozpočtů samospráv se tak oproti roku 2014 navýšil o 26,7 mil. Kč. Na spolufinancování protidrogové politiky v kraji z rozpočtu samospráv se obce podílí různou měrou. Kraje konstatují stabilitu relativně dobré místní dostupnosti služeb, zejména programů snižování rizik, nicméně dostupnost služeb z časového hlediska, z hlediska personálních kapacit a z hlediska spektra nabízených služeb je značně limitovaná. Z důvodu finančních problémů dochází k omezování jednotlivých činností a provozní doby a také ke snižování časové dotace na práci s klientem. Kraje již dlouhodobě upozorňují na nedostatky v síti služeb ambulantní léčby, na jejich nerovnoměrné rozložení a nízký počet, také upozorňují na nízký počet psychologů, psychiatrů a dalších lékařů, kteří jsou ochotni pracovat s uživateli drog v ambulantních zdravotnických zařízeních. Z poskytnutých údajů ve výročních zprávách stojí za zmínku

situace sítě služeb v Karlovarském kraji, kde v r. 2015 nebyl ani jeden poskytovatel primární prevence (mimo škol, školských zařízení a aktivit policie), chybí také detoxifikace, substituční program, doléčovací program či terapeutická komunita.

Informace o kapacitách jednotlivých služeb jsou pouze orientační. Data za primární prevenci jsou oproti r. 2014 ucelenější, a to i z důvodu, že velká část neziskových organizací prošla v r. 2015 certifikací MŠMT. Data za služby zajišťující snižování rizik jsou asi nejlépe zpracována a jsou nejpodrobnější. Bohužel, ani krajští koordinátoři mnohdy nedisponují přesnými informacemi (zejména u pobytových zdravotnických zařízení). U ambulancí je potom kapacita složitě určitelná (mnohdy je vyplňována aktuální kapacita oproti roční kapacitě).⁷⁵

---

⁷⁵ Zpráva o realizaci protidrogové politiky [online]. Vláda ČR. [Cit. 2017-02-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/zprava-o-realizaci-protidrogove-politiky-v-krajich-113973/>>.

10 AKTUÁLNÍ DROGOVÁ SITUACE V JIHOČESKÉM KRAJI

V roce 2015 jsme nezaznamenali v oblasti protidrogové politiky zásadní změny. Jihočeský kraj dostal své zákonné povinnosti a realizoval na svém území protidrogovou politiku v samostatné působnosti stejně odpovědně, jako v letech minulých. Vlastní jednoznačně identifikovatelné výdaje kraje na podporu jednotlivých oblastí protidrogové politiky činily v roce 2015 cca 11,8 mil. Kč, z toho 1,3 mil. Kč na oblasti specifické primární prevence, cca 6,2 mil. Kč na podporu dalších odborných služeb (terénní programy, kontaktní centra apod. a 4 mil. Kč vydal kraj na podporu provozu záchytné stanice.

Jihočeský kraj i v roce 2015 aktivně působil jako partner institucí na celostátní úrovni (především Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, jednotlivých ministerstev), stejný význam ale přikládal i spolupráci s jednotlivými obcemi. Pokračovala aktivita Model spolufinancování protidrogových služeb místními samosprávami v oblasti koordinaci protidrogové politiky, která přinesla do sítě odborných služeb další potřebné finanční prostředky. Zapojilo se 140 obcí, a oproti roku 2013 se od obcí podařilo získat o 544 392 Kč více prostředků na podporu místně dostupných adiktologických služeb. Za srovnatelně důležitý výsledek této aktivity považujeme i to, že se začala rozbíhat diskuse s místními samosprávami o smyslu protidrogové politiky, významu konkrétních služeb v konkrétních regionech a byl dán prostor k partnerské komunikaci mezi jednotlivými obcemi a poskytovateli služeb. Podrobněji v příloze této zprávy. Co se užívání nelegálních návykových látek na území kraje týče, situace se jistě nedá srovnávat s extrémně zasaženými regiony České republiky. Do značné míry situaci v kraji považovat za stabilizovanou, nicméně užívání nelegálních návykových látek, především pervitinu, rozhodně není na ústupu. Již dlouhodobě se mění situace v oblasti užívání opiátů, po dlouhé době převažujícího užívání buprenorfinu (nad heroinem) vstupují na scénu opiáty farmakologické, dlouhodobě je zřetelný značný přísun těchto látek (nejviditelnější je Vendal Retard) na drogovou scénu prostřednictvím neodpovědně vydávaných lékařských předpisů. Nízkoprahové služby hlásí také vyšší počty uživatelů heroinu, kteří jsou jejich klienty, byť nárůst se prozatím nejeví jako dramatický, jedná se o desítky osob. Nejužívanější NNL je tradičně marihuana. Co se týká injekčních uživatelů NNL (IUD), jejich počet v Jihočeském kraji odpovědně a realisticky odhadujeme na (minimálně) 1 800 osob (převažují z cca 3/4 uživatelé pervitinu jako primární drogy). Počet dalších

problémových uživatelů, opět z větší části uživatelů pervitinu (neinjekčních) odhadujeme na dalších minimálně cca 200 osob. Celkový odhad problémových uživatelů drog v kraji je 2 500 osob, předpokládaný počet ohrožených osob znázorňuje tabulka 2.

V oblasti služeb v průběhu roku 2015 došlo ke dvěma zásadním změnám, které lze snad považovat za počátek významnějších posunů v oblasti koordinace a zejména financování protidrogové politiky. Některé zdravotní pojišťovny, včetně Všeobecné zdravotní pojišťovny, uzavřely smlouvu o hrazení výkonů s Adiktologickou poradnou Prevent (v oblasti ambulantní léčby), což by mohlo znamenat příslib do budoucna ohledně lepší dostupnosti ambulantní léčby pro klienty z Jihočeského kraje. Zároveň byly z úrovně RVKPP podpořeny první projekty, specializované pro oblast patologického hráčství (ambulantní léčba a doléčování).

Tab. 2: Za Jihočeský kraj (cca 630 000 obyvatel) můžeme předpokládat počet ohrožených osob v jednotlivých kategoriích⁷⁶

Alkohol (problémové pití)	5,5 % obyvatel	34 650 obyvatel
Konopí (vysoké riziko užívání)	0,8 % obyvatel	5 040 obyvatel
Problémoví uživatelé drog	0,4 % obyvatel	2 520 obyvatel
Gambling	0,5 % obyvatel	3 150 obyvatel

⁷⁶ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice za rok 2015 [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z WWW:<<https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-stavu-ve-vecích-drog-v-ceské-republice-v-roce-2015/>>

11 PREVENCE

Co se týká prevence kriminality uživatelů návykových látek, bakalářská práce se zaměřuje zejména na preventivní opatření a to jak obecně tak i přijatá opatření konkrétně v Jihočeském kraji, jak je v názvu práce uvedeno. Úvodem následující kapitoly je velmi důležité zdůraznit, že naprosto zásadní je v tomto směru samotná prevence užívání návykových látek, kriminalita s návykovými látkami spojená, je pouze již následkem problémového užívání.

11.1 Primární prevence

Užívání drog by se nemělo v žádném případě stávat společensky akceptovanou formou chování mladých lidí. Preventivní programy by měly vést zejména k tomu, aby si děti a mladiství uvědomovali fakt, že užívání drog s sebou přináší velká, a to nejen zdravotní, ale i sociální rizika. Je nutné také vnímat, že převážná část společnosti drogy neužívá a že jejich užívání není vnímáno společností jako "normální". Podpora zdravého životního stylu a zejména života bez drog je velmi důležitá. Kromě informací o rizicích a nebezpečnosti užívání drog je třeba prostřednictvím preventivních programů nabízet i alternativu ve formě zdravého životního stylu, o ten se zajímá v posledních letech stále více lidí.⁷⁷

11.2 Sekundární prevence

Zjednodušeně můžeme říci, že sekundární prevence je vlastně vyhledání problému, který již vznikl a následně jeho léčba. Jedná se o způsob jak pomoci těm, kteří již pravidelně drogy berou najít cestu zpět do života bez drog. Jak to udělat, aby člověk drogu užívající ji opět přestal vyhledávat a konzumovat a aby byl zdravotními důsledky (otrava, různé infekce) této konzumace co nejméně poškozen. Pro uživatele drog je utvářen určitý systém odborné pomoci, kde jeho jednotlivé složky nabízí odlišné služby podle určitých indikátorů - např. podle fáze závislosti, hloubky motivace změnit se, ochoty spolupracovat, sociální situace jedince nebo psychického poškození atd. Každý praktický lékař by měl být informován o těchto službách a zasvěcen do jejich možností.

Vždy je třeba mít na paměti, že léčba drogové závislosti je velká psychická i somatická zátěž pacienta, která musí být vědomě a systematicky organizovaná.

---

⁷⁷ Zaostřeno na drogy [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost .[cit. 2017-03-02] Dostupné z WWW.<<http://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2006-zaostreno-na-drogy/01-06-primarni-prevence-uzivani-drog/>>.

Problém obvykle nevznikal v krátkém časovém období (od prvního užití drogy), ale dozrával dávno předtím, takže i jeho léčení si často vyžádá víc času než bychom si přáli.⁷⁸

11.3 Terciální prevence

Terciální prevence se snaží již o co možná největší zmírnění následků, které užívání drog způsobuje. Terciální prevenci již nelze chápat jako řešení, ale dejme tomu, v této fázi, jako volbu menšího zla.

V programu, který se nazývá „harm reduction“ se počítá s tím, že tu jsou lidé, kteří své brání drog dosud nevidí anebo nechtějí vidět jako problém a tudíž ani necítí potřebu se léčit. Je nutné si uvědomit, že to nejsou jen jedinci na první pohled rozeznatelní, žijící mimo společnost, ale že je to dost podstatná část naší mládeže.

V rámci tohoto programu se např. provádí výměna použitých jehel a stříkaček za nové. Nejedná se zde o podporu brání drog, jak by se z určitého hlediska mohlo zdát. Lidem, kteří užívají drogu injekčně (z velké části přešli na tento způsob aplikace z jiného, bezpečnějšího) jen velmi málo záleží na tom, zda je to podporování anebo není. Oni jsou ve fázi, kdy je pro ně jejich droga nezbytně nutná. A nebudou-li mít čisté stříkačky a jehly, budou si brát použité třeba z nemocničních kontejnerů, budou si je vzájemně mezi sebou půjčovat, sdílet ve skupině a riskovat svým jednáním infekci (v lepším případě žloutenky, v horším HIV/AIDS). A právě skupina intravenózních toxikomanů je co do rizika přenosu infekčních onemocnění nejnebezpečnější.

Pouhá nabídka čistých jehel a stříkaček nestačí. Nestačí ani informace, že na tom a tom místě je to možné a proč. Je nutný určitý tlak a neustálé opakování a vysvětlování, aby daní jedinci nové stříkačky a jehly opravdu používali.

Ve větších městech existují týmy pracovníků (tzv. street workers), kteří chodí na místa, kde se narkomané scházejí a kromě výměny jehel a stříkaček, vysvětlování a rozdávání tištěných letáčků s jednoduchými informacemi navazují kontakt a zvou je do středisek. Většinou jsou to první kroky narkomana k jeho léčbě. Osvědčila se i spolupráce závislých jedinců, kteří jsou ochotni roznášet čisté jehly a stříkačky do bytů a prostor, kam běžní terénní pracovníci nemají přístup.⁷⁹

---

⁷⁸ Zaostřeno na drogy [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost .[cit. 2017-03-02] Dostupné z WWW.<<http://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2006-zaostreno-na-drogy/01-06-primarni-prevence-uzivani-drog/>>.

⁷⁹ Zaostřeno na drogy [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost .[cit. 2017-03-02] Dostupné z WWW.<<http://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2006-zaostreno-na-drogy/01-06-sekundarni-prevence-uzivani-drog/>>.

Oblast prevence tvoří jeden ze 4 základních pilířů Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018 a jejích navazujících akčních plánů - Národní strategie protidrogové politiky je také nedílnou součástí strategie Zdraví 2020 - Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí.

Základními dokumenty pro oblast prevence v resortu školství jsou Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018 a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže.

Prevenci rizikového chování se také věnuje Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, na kterou navazuje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020, jehož cílem je posílení školních poradenských aktivit.

Obsahuje např. zavedení povinného kvalifikačního studia výchovného poradce, větší počet školních psychologů nebo zvýšení účinnosti metodického vedení ze strany pedagogicko-psychologických poraden. Má být také vypracován návrh standardních činností a způsobů zajišťování kvality poradenských služeb a jejich evaluace. Klíčovými oblastmi zájmu poradenských služeb ve školách budou:

- prevence školního neúspěchu
- prevence rizikového chování
- kariérové poradenství
- spolupráce se zákonnými zástupci žáků
- podpora pedagogů při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami včetně metodické podpory⁸⁰

Prevence kriminality spadá do působnosti Ministerstva vnitra (dále jen MV), které koordinuje veškeré aktivity v tomto směru napříč rezorty, Policií ČR a dalšími subjekty, a to jak přímo, tak prostřednictvím Republikového výboru pro prevenci kriminality. Rok 2013 byl druhým rokem platnosti Strategie prevence kriminality na léta 2012-2015.

Prevence kriminality je na národní úrovni podporovaná zvláštním dotačním titulem MV.

V r. 2013 navíc MV vyhlásilo mimořádný dotační titul Prevence drogové kriminality v příhraničí v r. 2013 s cíli podpořit projekty zaměřené na prevenci před zapojením vybraných cílových skupin do drogové kriminality, zvýšit motivaci

---

⁸⁰ Politika a strategie v oblasti prevence [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2015/prevence-2015/politika-a-strategie-v-oblasti-prevence-2015/>>.

ke spolupráci s Policií ČR při odhalování drogové kriminality a předcházet užití/užívání drog. Za tímto účelem vyčlenilo celkem 4,7 mil. Kč. Předloženo bylo 29 žádostí, většina z nich byla zaměřena na aktivity pro děti s cílem prevence užití/užívání drog. Podpořeno bylo celkem 13 projektů. Jejich realizace byla zahájena v květnu/červnu 2013 a ukončena k 31. prosinci 2013. Konkrétní dopady realizovaných projektů na drogový trh v příhraničních oblastech jsou přitom více než sporné, neboť většina projektů se svým zaměřením a aktivitami, tj. prevence užívání drog s důrazem na žáky středních a základních škol, nijak netýkala řešení problémů v příhraničních oblastech popisovaných NPC. Celkem 10 příjemců dotace realizovalo z přidělených prostředků aktivity zaměřené na snižování poptávky po drogách, z toho pouze ve 2 případech se jednalo o subjekty s certifikací odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog.⁸¹

11.4 Preventivní opatření v jihočeském kraji

Jihočeský kraj leží při jižní hranici České republiky s Rakouskem (Horní a Dolní Rakousko) a Německem (Bavorsko). Má rozlohu 10 057,3 km², (což je 12,8% rozlohy České Republiky). V kraji žije podle údajů ČSÚ 639 096 obyvatel, hustota obyvatel je nejnižší v České republice (63,4 osob/km²). Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích je vymezen územím sedmi okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor viz obr. č. 1.

Obr. 1: Mapa Jihočeského kraje⁸²

Vedle základního poslání škol a školských zařízení Jihočeského kraje je primární prevence rizikového chování důležitou součástí jejich činnosti. Realizuje

⁸¹ Prevence kriminality [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z WWW:< <http://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/archiv/drogova-situace/drogova-kriminalita-jeji-prevence-a-drogy-ve-vezeni/prevence-drogove-kriminality/>>.

⁸² Mapa Jihočeského kraje [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z WWW:<<http://invest.kraj-jihocesky.cz/>>.

se v každé škole na základě vypracovaného Preventivního programu v součinnosti se Školním vzdělávacím programem v osnovách a učebních plánech Školního vzdělávacího programu a dalších dokumentů škol. Pod pojmem rizikové chování se v kontextu rozumí zejména předcházení rizikovým jevům v chování žáků, kterými jsou záškoláctví, šikana, násilí, kriminalita, delikvence, vandalismus, závislost na politickém a náboženském extremismu, rasismus, xenofobie, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „OPL“), onemocnění HIV/AIDS a další nemoci šířící se krevní cestou, ale například i poruchy příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie) a v neposlední řadě patologické hráčství (gambling). Jihočeský kraj klade důraz především na specifickou primární prevenci, to znamená na aktivity a služby zaměřené na populaci, u které lze v případě jejich absence očekávat rizikový vývoj. Primární prevence se snaží předcházet výskytu rizikového vývoje, případně jej co nejdéle oddálit nebo minimalizovat jeho možné nepříznivé dopady pro jednotlivce, rodiny a místní společenství. Specifické primárně-preventivní programy se tedy výhradně zaměřují na určitou cílovou skupinu a snaží se hledat způsoby, jak předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování. Základním principem prevence rizikového chování u dětí a mládeže proto jsou výchova ke zdravému životnímu stylu, podpora osvojování si pozitivního sociálního chování a rozvoje sociálních kompetencí vedoucích k harmonickému rozvoji osobnosti. Podstatou primární prevence je kontinuita, systematickosti a komplexnosti preventivního působení s ohledem na věk dítěte a jeho aktuální prožívání světa. Zvláštní zřetel by měl být v rámci plánovaného období kladen na prevenci a nápravu v celé šíři negativních jevů, tj. poruchy chování, primární prevence, prevence a náprava šikany, uvolňování napětí v třídních kolektivech, odstraňování agresivity a zlepšování komunikace mezi dětmi a dospělými. Je žádoucí rozšířit poradenství i na dospělé pedagogické pracovníky, pomoci jim před syndromem vyhoření, pomáhat jim v harmonizaci klimatu sborů a tříd.⁸³

Službu poskytovaly v roce 2015 a letech předcházejících celkem čtyři subjekty:

- **Arkáda -sociálně psychologické centrum** – Terénní program Arkáda: okres Písek (města Písek, Protivín, Milevsko);

---

⁸³ Prevence rizikového chování [online]. Jihočeský kraj. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW:<http://www.kraj-jihocesky.cz/1363/prevence_rizikoveho_chovani.htm>.

- **Centrum pro pomoc dětem a mládeži** – Streetwork pro města Český Krumlov a Kaplice okres Český Krumlov (města a obce Č. Krumlov, Kaplice, Velešín, Větřní, oblast Lipenska);

- **Sdružení META** – Terénní program pro okres Jindřichův Hradec: města Jindřichův Hradec, Třeboň, České Velenice.

- **OS Prevent** – Jihočeský streetwork Prevent: okresy České Budějovice, Strakonice, Prachatice, Tábor (města České Budějovice, Trhové Sviny, Prachatice, Vimperk, Vodňany, Strakonice, Blatná, Soběslav, Veselí nad Lužnicí a další) o okrajově pak Farní charita Tábor – terénní program pouze pro město Tábor (jako doplněk služeb kontaktního centra Auritus, služba nebyla v daném období samostatně certifikována).⁸⁴

---

⁸⁴ Síť protidrogových služeb [online]. Jihočeský kraj. 5.11.2015 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW:<www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=121920&par%5Bview%5D=0>.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo nastínit aktuální drogovou situaci obecně a to jak z náhledu celorepublikového, tak v rámci jednoho samostatného kraje, konkrétně kraje Jihočeského. Na základě získaných informací, dat a statistických hodnot analyzovat a porovnat drogovou situaci a s ní velmi úzce spojenou kriminalitu páchanou právě uživateli návykových látek v celé České Republice a v rámci Jihočeského kraje.

Z dostupných dat získaných ze zdrojů statistik Policie ČR se tento druh kriminality nejeví zatím jako zásadní problém a u většiny trestných činů, u kterých bylo zavinění pod vlivem návykové látky prokázáno, převládalo zavinění pod vlivem alkoholu. Zde je viditelná náročnost samotného zjištění, že trestný čin byl pod návykovou látku spáchán, např. u krádeží nebyly zaznamenány ve statistikách za rok 2015 žádné činy spáchané pod vlivem návykové látky (včetně alkoholu), v těchto případech je velmi obtížné zjistit samotného pachatele.

Dalším cílem práce bylo dokumentovat a vyhodnotit drogovou problematiku a její bezpečnostní rizika pro společnost, posoudit současný stav a účinnost přijatých preventivních opatření a případně navrhnout jiná vhodná preventivní opatření, která by mohla směřovat k pozitivnímu ovlivnění tohoto negativního společenského jevu.

V prvních kapitolách je práce zaměřená zejména na obecné informace týkající se rozdělení drog na legální a nelegální, na způsob jejich užívání, jejich účinky a vliv na organismus člověka.

V následujících kapitolách nastínila jednotlivé fáze užívání drog, od úplného počátku, prvního seznámení s drogou již v mladém věku a tzv. užívání rekreačního, tato fáze je tou nejrizikovější a může přecházet až do velmi nebezpečné závislosti na droze, tento stav může jedince ovlivnit natolik, že je svou situací a potřebou další dávky drogy donucen páchat trestnou činnost. Práce se zaměřuje zejména na sekundární drogovou kriminalitu, tedy na kriminalitu páchanou uživateli návykových látek, a pak zejména na její prevenci. Co se týká prevence, je naprosto zásadní snažit se předcházet samotnému kontaktu s drogou již od útlého dětství. Důležitou činností je primární prevence, a to zejména v rámci samotného užívání drog - to je totiž jediný způsob jak snížit i samotnou kriminalitu s užíváním drog spojenou.

Páchání trestné či obdobné činnosti je ovlivňováno mnoha faktory, které kriminalitu přímo vyvolávají, usnadňují nebo podporují. I přes značnou snahu kriminologů nelze přesně stanovit, které faktory ovlivňují kriminalitu nejvíce. Stejně tak je velice obtížné nalézt s určitostí nejlepší a nejefektivnější preventivní opatření,

kterými by se dařilo kriminalitu snižovat. Přesto se jistě shodneme, že je lepší zločinu předcházet, než ho následně řešit. Vzhledem k výše uvedenému je důležité při plánování prevence kriminality brát zřetel na všechny okolnosti ovlivňující příčiny, vznik i průběh tohoto sociálně nežádoucího chování. Kriminalita je dynamický jev a je důležité sledovat, jaký na ní mají vliv změny ve společnosti a stejně tak i nové možnosti, které přináší velmi rychlý technický vývoj. Dále je velmi důležité analyzovat vliv preventivních aktivit na požadované pozitivní důsledky týkající se vývoje kriminality a v tomto případě to neplatí jen pro kriminalitu spojenou s užíváním drog, ale i ostatní druhy kriminality.

Jako velmi důležité v oblasti prevence je zvýšení zájmu veřejnosti o samotnou problematiku užívání návykových látek a také zapojení zejména rodičů, protože výchova a prostředí, ve kterém vyrůstáme, je jako prevence velmi důležitá. Další možností ke zlepšení je kooperace a koordinace činností jednotlivých organizací (zdravotnický systém, represivní systém, RVKPP), programy realizované školami by se měly stát určitým standardem, měly by být aktualizovány a mít svůj vlastní systém hodnocení kvality a efektivity. Rozhodně vidím jako nezbytné rozšířit realizaci zpracovaných programů prevence i na užívání tabáku a alkoholu, ale v dnešní době i konopných drog, které jsou dnešní společností velmi tolerované a spousta nejen mladých osob je nepovažuje za problémové. Přitom mohou být jakýmsi „odrazovým můstkem“ pro užívání dalších návykových látek.

Dalším návrhem na zlepšení je využití nových a moderních komunikačních technologií, o které má zejména mladá generace velký zájem a tím by pro ni mohla být tato forma mnohem poutavější a zajímavější. Určitě by se našel prostor i pro zlepšování systému vzdělávání v dané oblasti pro pedagogické i nepedagogické pracovníky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy v dopravě*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 188 s. ISBN 978-80-7478-903-8
2. GANERI, A. *Drogy : Od extáze k agonii*. Praha : Amulet, 2001. 149 s. ISBN 80-86299-70-8
3. GOODYER, P. *Drogy a teenageři*. Praha : Slovanský dům, 2001. 162 s. ISBN 80-86421-44-9
4. ILLES, T. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. Drogy. ISBN 80-85866-50-1.
5. JANÍK, A, DUŠEK, K. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum : 1990, 344 s. ISBN 80-201-0087-3.
6. KALINA, K., et al. *Drogy a drogové závislosti* . Praha : Úřad vlády ČR, 2002. 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
7. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání : Praha, C. H. Beck, 2005. 664 s. ISBN 80-7179-813-4.
8. MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*, Praha : Empatie, 1995, 112 s. ISBN 80-901618-9-8.
9. NEŠPOR, K. *Prevence problémů působených alkoholem a drogami u mládeže*. Praha: Sportpropag, 1992. s.5. Fit in.
10. PRESL, J. *Drogová závislost*, Maxdorf : Praha, 1995, s. 87. ISBN 80-85800-25X.
11. VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*, Univerzita J. E. Purkyně v Brně, svazek 82, 171 s. ISBN 55-957-90.
12. STRAUS, J. et al *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha : Policejní akademie ČR, 2006. 47 s. ISBN 80-7251-219-6.

13. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. 1.vyd. České Budějovice: VSERS o.p.s., 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
14. ŠTABLOVÁ, R., *Drogy, kriminalita, prevence*. Praha : Policejní akademie ČR, 1997. 241 s. ISBN 80-85981-64-5.
15. VALÍČEK, P. a kol. *Rostlinné omamné drogy*, Benešov : Start, 2000, 190 s. ISBN 80-86231-09-7.
16. VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*, Univerzita J. E. Purkyně v Brně, svazek 82, 48 s. ISBN 55-957-90.
17. YOUCHA, G. et al *Drugs, alcohol, and your children: how to keep your family substance-free*. New York: Crown Publishers, 1989. 180 s. ISBN 0-517-57102-1.

Elektronické zdroje

1. Extáze [online]. In *Návykové látky*. [cit. 2016-11-25]. Dostupné z WWW:<<http://navykovelatky.cz/tanecni-drogy/extaze/>>.
2. Kriminalita s drogami spojená. [online]. [cit. 2017-13-01]. Dostupné z WWW:<<http://drogy1.webnode.cz/kriminalita-s-drogami-spojena/>>.
3. MIOVSKÝ, M. Praktické ukázky aplikace kvalitativních metod v adiktologickém výzkumu : Metody rychlého posuzování [online]. In *Adiktologie*. [cit. 2017-01-03]. Dostupné z WWW:< www.adiktologie.cz/cz/articles/download/3961/040-Prakticke-ukazky-pdf>.
4. NEŠPOR, K. *Návyková rizika a kriminalita* [online]. Sociální prevence 2011. [cit.2017-01-22]. Dostupné z WWW:<www.mudrvincent.cz/home/navykova-rizika-a-kriminalita>.
5. Nové syntetické drogy [online]. Prev-centrum [cit. 2016-11-25] Dostupné z WWW:<<http://www.prevcentrum.cz/Nove-Synteticke-Drogy>>.
6. Politika a strategie v oblasti prevence [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z WWW:<<http://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2015/prevence-2015/politika-a-strategie-v-oblasti-prevence-2015/>>.
7. Postoj společnosti k droze [online]. [cit. 2016-25-12]. Dostupné z WWW. <<http://www.substitucni-lecba.cz/postoj-spolecnosti-ke-droze>>.
8. Statistiky kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.
9. Prevence kriminality [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z WWW:< <http://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/archiv/drogova-situace/drogova-kriminalita-jeji-prevence-a-drogy-ve-vezeni/prevence-drogove-kriminality/>>.
10. Prevence rizikového chování [online]. Jihočeský kraj. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW:<http://www.kraj-jihocesky.cz/1363/prevence_rizikoveho_chovani.htm>.

11. Síť protidrogových služeb [online]. Jihočeský kraj. 5.11.2015 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW:<www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=121920&par%5Bview%5D=0>.
12. Statistiky kriminality [online]. Policie ČR. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.
13. Studie ESPAD [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. [cit. 2017-03-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/archiv/drogova-situace-2014/uzivani-drog-v-populaci-2014/uzivani-drogy-ve-skolni-populaci-2014/espac-2015-2014/>>.
14. Substituční léčba [online]. [cit. 2016-08-12] Dostupné z WWW:<<http://www.substitucni-lecba.cz/pohled-do-historie>>.
15. ŠŤASTNÁ, L. Drogy a ohrožené skupiny mladých lidí [online]. In Adiktologie. [cit. 2016-01-09] Dostupné z WWW: <www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/365/Drogy-a-ohrozene-skupiny-mladych-lidi>.
16. TRÁVNÍČKOVÁ, I., ZEMAN, P. *Pachatelé drogové kriminality*. In *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2017-01-03]. Dostupné z WWW:<<http://mvcr.cz/soubor/travnickova-zeman-pachatele-drogyve-kriminality-pdf.aspx>>.
17. VACEK, J. *Drogy a jejich držení* [online]. In Policie ČR. [cit. 2017-01-13]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/drzeni-drog-.aspx>>.
18. Výroční zpráva 2015 [online]. In Úřad vlády ČR [cit. 2017-03-01]. Dostupné z WWW:<<http://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-stavu-ve-vecech-drog-v-ceske-republice-v-roce-2015/>>.
19. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice za rok 2015 [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost [cit. 2017-03-02]. Dostupné z WWW:<<https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-o-stavu-ve-vecech-drog-v-ceske-republice-v-roce-2015/>>.

20. Zaostřeno na drogy [online]. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost .[cit. 2017-03-02] Dostupné z WWW:<<http://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2006-zaostreno-na-drogy/01-06-primarni-prevence-uzivani-drog/>>.
21. Zpráva o realizaci protidrogové politiky [online]. Vláda ČR. [Cit. 2017-02-05]. Dostupné z WWW:<<https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/zprava-o-realizaci-protidrogove-politiky-v-krajich-113973/>>.
22. ŽÁKOVÁ, M., Drogy a jiné závislosti [online]. Národní informační centrum pro mládež. [cit. 2016-11-25] Dostupné z WWW:<<http://www.nicm.cz/drogy-a-jine-zavislosti-tabak>>.

Legislativní zdroje

1. ČESKO. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. § 283. In *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. 2009. Dostupné z WWW:<www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IUD - injekční uživatel drogy

MPK - místní protidrogový koordinátor

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

NNL – nelegální návyková látka

NSD – nové syntetické drogy

OPL - omamné a psychotropní látky

RVKPP - Rada vlády pro koordinaci protidrogové politik

TZ – trestní zákoník

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Statistika kriminality - vraždy celá Česká republika za rok 2015	35
Graf 2: Statistika kriminality - násilná kriminalita celá Česká republika za rok 2015 ...	36
Graf 3: Statistika kriminality - mravnostní kriminalita Česká republika za rok 2015	36
Graf 4: Statistika kriminality - vraždy Jihočeský kraj za rok 2015.....	37
Graf 5: Statistika kriminality - násilná kriminalita Jihočeský kraj za rok 2015.....	37
Graf 6: Statistika kriminality - mravnostní kriminalita Jihočeský kraj za rok 2015	38
Graf 7: Procentuální zobrazení kriminality páchané uživateli návykových látek Česká republika.....	38
Graf 8: Procentuální zobrazení kriminality páchané uživateli návykových látek Jihočeský kraj.....	39
Graf 9: Celoživotní prevalence užití vybraných nelegálních drog – studie ESPAD 2015, v %	41

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Mapa Jihočeského kraje.....	51
-------------------------------------	----

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Typická rizika některých návykových látek a hazardní hry a porušování zákona	34
Tab. 2: Za Jihočeský kraj (cca 630 000 obyvatel) můžeme předpokládat počet ohrožených osob v jednotlivých kategoriích	47